

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI
MÜSTEŞARLIĞI

Çalışma Dokümanı - Sosyal Dönüşüm -

Nihai Nüsha
10 Mart 2006

© Bu dokümanın tüm hakları saklıdır.

T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı için hazırlanmıştır.

T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı'nın yazılı izni olmadan dokümanın tamamı veya bir bölümü herhangi bir amaçla çoğaltılamaz, dağıtılamaz, elektronik ortamlarda kullanılamaz.

İçindekiler

Şekil 1. Toplumsal Segmentler ve Belirgin Farklılıklar, Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanımı.....	7
Şekil 2. Meslek Gruplarına Göre Bilgisayar ve İnternet Kullanımı (16-74).....	8
Şekil 3. Aylık Toplam Gelir Seviyesine Göre Bilgisayar Sahipliği, Haneler.....	8
Şekil 4. Cinsiyete Göre Son Üç Ayda Bilgisayar Kullanımı, (16-74 yaş).....	9
Şekil 5. Yaş Dağılımına Göre Son Üç Ay İçerisinde İnternet ve Bilgisayar Kullanımı.....	9
Şekil 6. Eğitim Seviyesine Göre İnternet'e Bağlanma ve Bilgisayar Kullanımı, (16-74 yaş).....	10
Şekil 7. Bölgelere Göre Bilgisayar Sahipliği, Haneler.....	10
Şekil 8. Bilgisayar Kullanan Bireylerin Bilgisayar ile Yaptıkları Faaliyetler (16-74 yaş).....	11
Şekil 9. İnternet Kullanan Bireylerin İnternet Üzerinden Gerçekleştirdiği Faaliyetler.....	11
Şekil 10. Sosyal Dönüşüm Anahtar Sağlayıcıları.....	14
Şekil 11. Segmentler ve Nüfus.....	16
Şekil 12. Etkin Kullanım ve Sosyal-Ekonomik Refah.....	16
Şekil 13. Stratejik Tercihler.....	21
Şekil 14. İnternet Kullanıcısı Oranı.....	23
Şekil 15. İnternet Bağlantı Yeri.....	24
Şekil 16. İnternet Bağlantısı Olan Ev Oranı.....	24
Şekil 17. Nüfus Segmentleri.....	24
Şekil 18. UK Online Kullanıcıları.....	24
Şekil 19. İnternet Bağlantı Yeri.....	27
Şekil 20. İnternet Bağlantısı Olan Ev Oranı.....	27
Şekil 21. İrlanda Kişi Başı Yıllık GSYİH.....	27
Şekil 22. Stratejik Yön.....	28
Şekil 23. Segmentlere Göre Bilgisayar ve İnternet Kullanımı (16-74).....	28
Şekil 24. İnternet Kullanıcısı Bireyler (16-74 Yaş).....	29
Şekil 25. İnternet Kullanıcısı Öğrenciler (16-74 Yaş).....	29
Şekil 26. İnternet Kullanıcısı Çalışanlar(16-74 Yaş).....	29
Şekil 27. İnternet Kullanıcısı İşsizler (16-74 Yaş).....	30
Şekil 28. İnternet'e Bağlı Bilgisayar Bulunan Haneler.....	30
Şekil 29. KIEM'den İnternet'e Bağlanan Birey Oranı (16-74).....	30
Şekil 30. Güvenlik Problemi Yaşayan Kullanıcılar (16-74 Yaş).....	31
Şekil 31. Eğitim Amaçlı İnternet Kullanan Çalışanlar (16-74 Yaş).....	31

İçindekiler

Şekil 32. Eğitim Amaçlı İnternet Kullanan Öğrenciler (16-74 Yaş).....	31
Şekil 33. Çevrimiçi Alışveriş Yapan Bireyler (16-74 Yaş).....	32
Şekil 34. Çevrimiçi Bankacılık Yapan Bireyler (16-74 Yaş).....	32
Şekil 35. E-Devlet Hizmetlerini Kullanan Bireyler (16-74 Yaş).....	32
Şekil 36. Hedef Senaryolar.....	34
Şekil 37. Senaryolara Göre Temel Göstergeler, Hedefler ve Maliyetler.....	60

İçindekiler

Tablo 1. Ana Prensipler.....	19
Tablo 2 . Sosyal Dönüşüm Programlarının Temel Göstergelere Etkisi.....	33
Tablo 3. Temel Göstergeler ve Senaryolar.....	34
Tablo 4. Senaryolar İçin Gerekli Ortalama Yıllık Büyüme Oranları.....	35
Tablo 5. Senaryolara Göre Faydalar.....	49
Tablo 6. Senaryolara Göre Yatırım Maliyetleri.....	50
Tablo 7. Sosyal Dönüşüm Çalışmalarında Risk Haritası.....	51

SOSYAL DÖNÜŞÜM

- Sosyal Dönüşüm Çalışma Alanı, Bilgi Toplumu Stratejisi dahilinde bireylerin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımını artırmayı ve bu vesile ile toplumun ekonomik ve sosyal refahını yükseltmeyi amaçlamaktadır.

1. Giriş

2. Strateji Yaklaşımı

2.1. Vizyon

2.2. Ana Prensipler

3. Stratejik Seçenekler ve Örnek Ülke Modelleri

4. Stratejik Yön

5. Temel Göstergeler

6. Hedef Senaryolar

6.1 Hedef Senaryolar İçin Öngörülen Programlar

6.2 Fayda Maliyet Analizi

6.3 Risk Analizi

7. Sonuç ve Sonraki Adımlar

1. Giriş

Sosyal Dönüşüm kavramı bütüncül bir kavramdır

Kapsam

Bilgi toplumuna dönüşüm, sadece ekonominin geleneksel mekanizmalarını değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel değişimi de bünyesinde barındıran bütüncül bir olgudur.

Toplum içinde bireylerin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımı, kendi yaşamlarını temelden etkileyecek olmakla beraber devletin, işletmelerin ve BİT sektörünün de dönüşümünü son derece yakından ilgilendirmektedir. Bu sebeple bilgi toplumuna dönüşüm yolunda ülkemizde bireylerimizin bilgi teknolojileri ile ilişkisi son derece büyük önem taşımaktadır.

Bu bağlamda Sosyal Dönüşüm Çalışma Alanı bilgi toplumu olma yolunda:

- hem diğer çalışma alanlarının stratejilerinin daha hızlı ve etkin bir şekilde gerçekleşmesi için toplumun genelinde gerekli olacak bilgi ve iletişim teknolojisi bireysel altyapısını kurmaya çalışacak,
- hem de eğitim seviyesi, bölgeler, cinsiyet, gelir durumu ve demografi gibi alanlarda mevcut durumda bulunan bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımı farklılıklarını toplumun tüm segmentlerinde optimal bir çerçevede gidermeye çalışacaktır.

Şekil 1. Toplumsal Segmentler ve Belirgin Farklılıklar, Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanımı

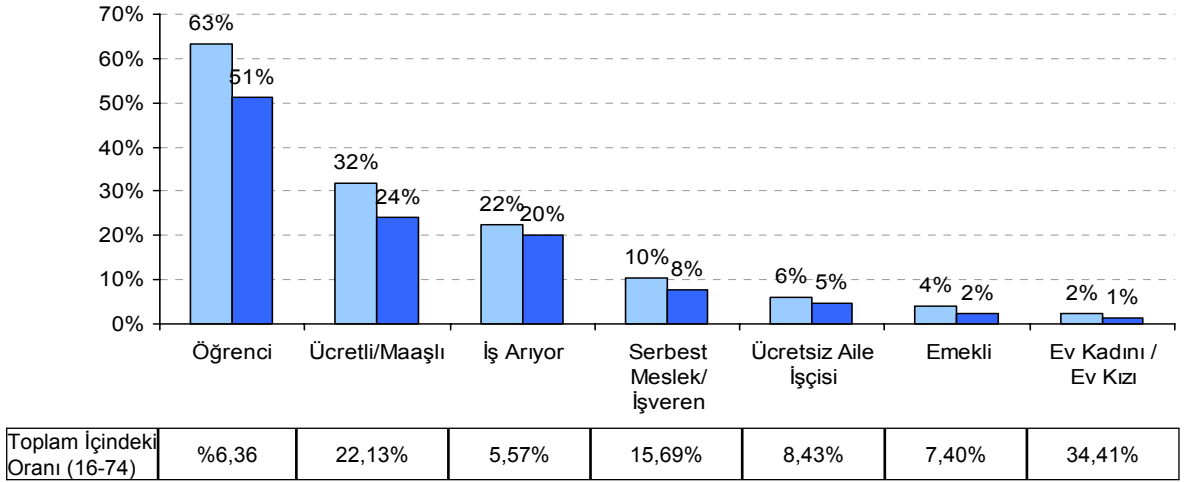

1. Giriş

Türkiye’de BİT kullanımını gelir grupları, sosyo-ekonomik statü, coğrafi bölgeler gibi göstergelerle beraber değerlendirildiğinde farklılıklar göze çarpmaktadır

Meslek Grubu

Şekil 2. Meslek Gruplarına Göre Bilgisayar ve İnternet Kullanımı (16-74)

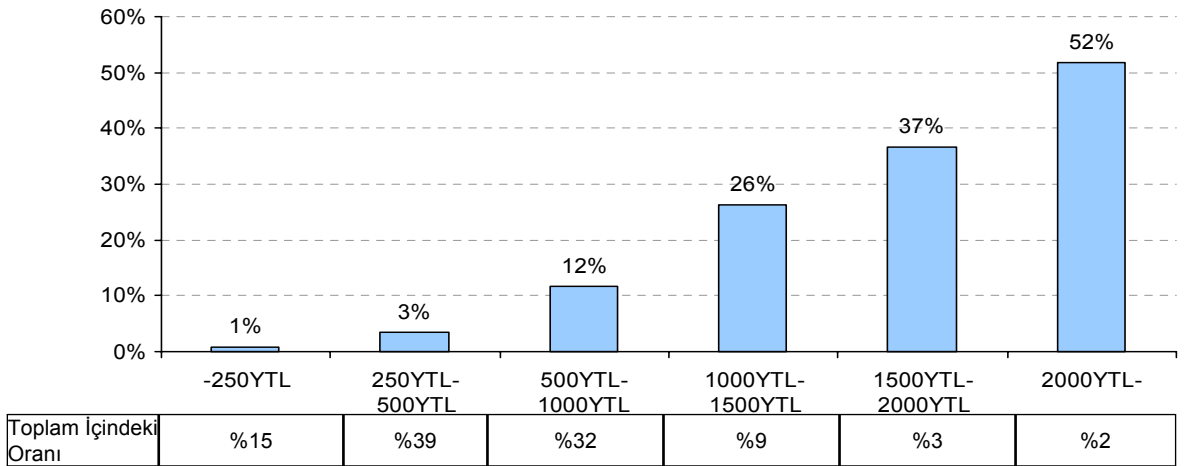
Kaynak : DIE - Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Anketi - 2004, Peppers and Rogers Group Analizi

■ Bilgisayar ■ İnternet

Bilgisayar ve İnternet kullanımı işgücü durumuna göre de büyük farklılıklar göstermektedir. 16-74 yaş arası bireylerin %6,4'lük kısmını oluşturan öğrencilerde kullanım yüksek seviyelerdeyken, 16-74 yaş arası bireylerin %34,4'ini oluşturan ev kadını/ev kızlarının İnternet kullanımı ise %1 seviyesindedir.

Gelir Seviyesi

Şekil 3. Aylık Toplam Gelir Seviyesine Göre Bilgisayar Sahipliği, Haneler

Kaynak : DIE - Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Anketi - 2004

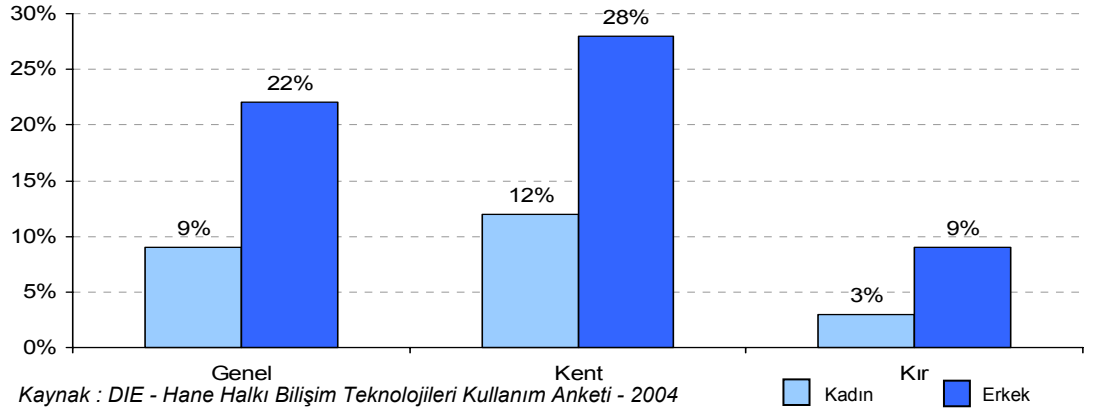
Bir hanenin bilgisayar ve internet bağlantısına sahip olabilmesi için, mevcut fiyatlar ile, ayda en az 150 YTL taksit ödemesi gerekmektedir. Bir hanenin aylık toplam gelirinin %15'inden daha fazlasını BİT erişimi için harcamayacağını varsayarsak toplumun %86'lık bir kesiminin BİT sahibi olması mevcut durumda zor gözükmemektedir.

1. Giriş

Cinsiyet ve yaş grupları arasında BİT kullanımı uçurumu belirgin düzeydedir

Cinsiyet

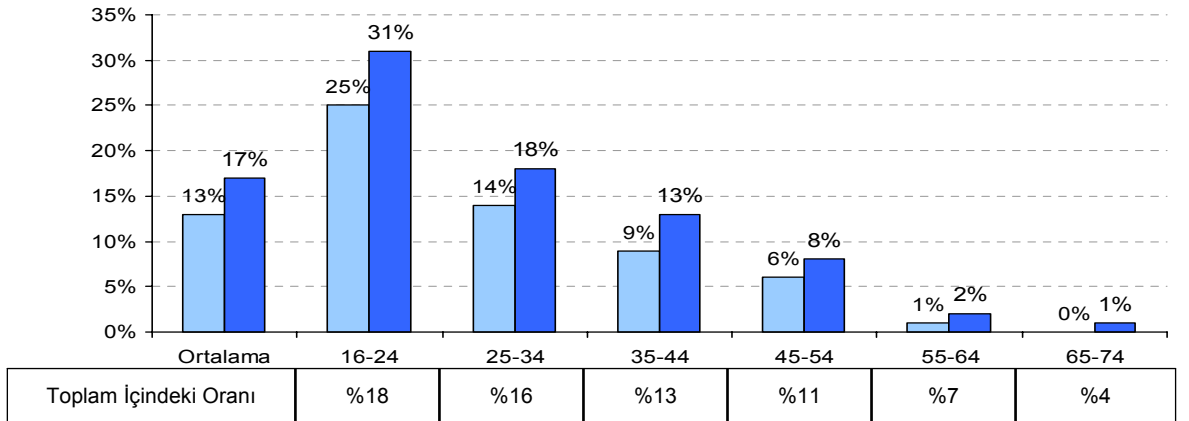
Şekil 4. Cinsiyete Göre Son Üç Ayda Bilgisayar Kullanımı, (16-74 yaş)

Ev kadınları ev kızları arasında bilgisayar ve İnternet kullanımının yaygın olmaması, cinsiyete göre sayısal uçurumun da bir göstergesidir. Kadınların BİT kullanımına ilişkin dezavantajlı durumlarının kırsal kesimde olduğu kadar, kentlerde de bir problem olduğu görülmektedir. Kadınlarda ve erkekler kırdaki kente göre daha düşük bilgisayar ve İnternet kullanım oranı olmasına rağmen, bilgisayar ve internet kullanan kadınların erkeklere oranı kırdaki kente göre aynıdır. Bu bağlamda bazı kültürel öğelerin kentte de kırdaki gibi devam ettiği görülmektedir. Bunun yanında kır ve kent nüfusları bilgisayar kullanımı oranları baz alınarak karşılaştırıldığında, kent nüfusu içerisinde bilgisayar kullanım oranının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Yaş

Şekil 5. Yaş Gruplarına Göre Son Üç Ay İçerisinde İnternet ve Bilgisayar Kullanımı, (16-74 yaş)

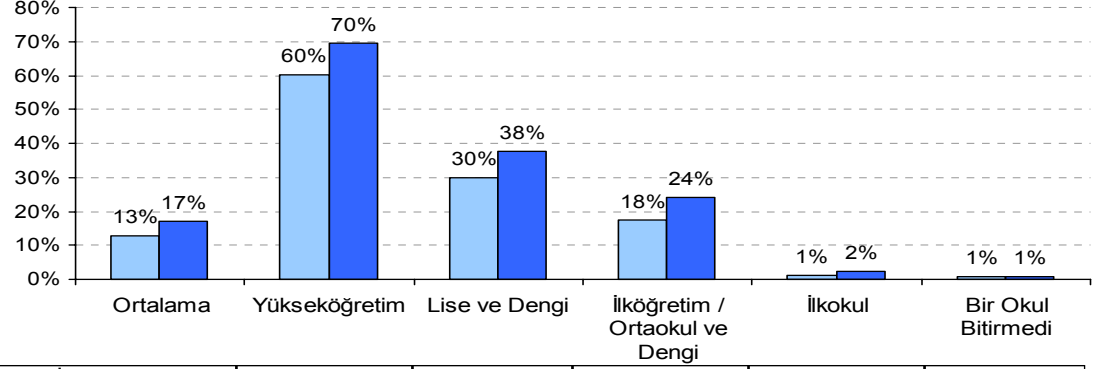
Toplum genelinde, 16-74 yaş aralığındaki bireylerin bilgisayar kullanımı ve İnternet'e bağlanma verileri incelendiğinde yetişkinler içerisinde yaş ilerledikçe BİT kullanımının belirgin derecede azaldığı anlaşılmaktadır. Yaşı genç olanların yeni teknolojilere ilgisi daha fazla iken, yaşı ilerlemiş olan yurttaşlarımız, yeni teknolojilerin kullanımı ve kendilerini geliştirme konusunda isteksiz olmaktadır.

1. Giriş

Bölgeler arası ve eğitim seviyesindeki farklılıklar da benzer şekilde BİT kullanımını etkilemektedir

Eğitim Seviyesi

Şekil 6. Eğitim Seviyesine Göre İnternet'e Bağlanma ve Bilgisayar Kullanımı, (16-74 yaş)

Eğitim Seviyesi	Ortalama	Yükseköğretim	Lise ve Dengi	İlköğretim / Ortaokul ve Dengi	İlkokul	Bir Okul Bitirmedir
Toplam İçindeki Oranı (16-74 Yaş)	%8	%19	%13	%45	%15	%15

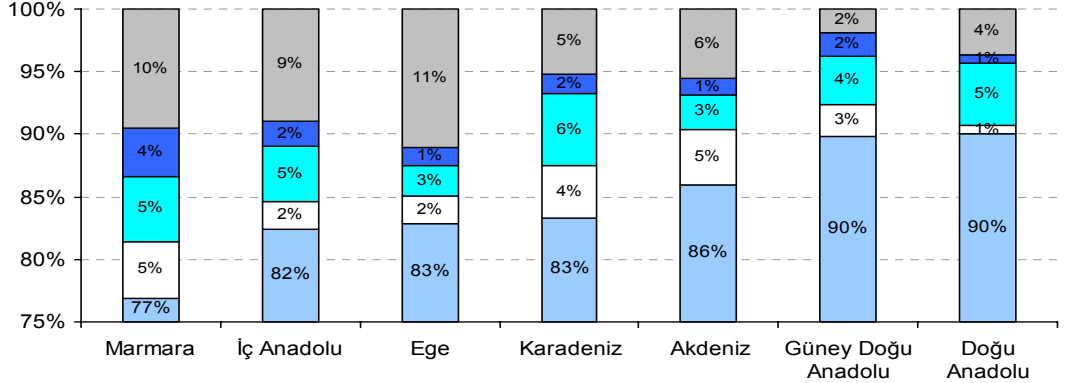
Kaynak : DIE - Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Anketi - 2004, Peppers and Rogers Group Analizi

■ Kadın ■ Erkek

16-74 yaş aralığında yer alan bireylerin eğitim seviyesine göre Bilgi Teknolojileri kullanımı incelendiğinde aradaki ilişki son derece net bir şekilde kendini göstermektedir. Toplumun %60'lık kısmının (bir okul bitirmeyenler ve ilkokul mezunları) sadece %1'lik kısmı son üç ay içerisinde bilgisayar kullanmış ya da İnternet'e bağlanmıştır.

Bölgeler

Şekil 7. Bölgelere Göre Bilgisayar Sahipliği, Haneler

Kaynak : DIE - Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Anketi - 2004, Peppers and Rogers Group Analizi

■ Bilgisayar Sahibi Değil ■ 1-2 Yıldır Bilgisayar Sahibi ■ 3 yıldan Fazla Süredir Bilgisayar Sahibi

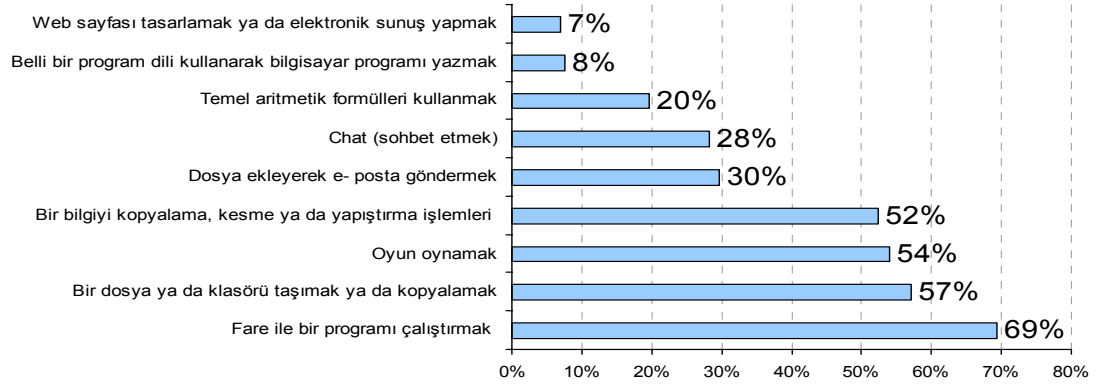
Bölgelere göre bilgisayar sahipliği ve ne kadar süredir bilgisayar sahibi olduğu incelendiğinde Marmara Bölgesi'nin bilgisayar sahipliği konusunda diğer bölgelerle karşılaştırıldığında, önemli oranda ileri olduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde bilgisayar sahipliği oranı, diğer bölgelerde olduğundan oldukça düşüktür. Diğer taraftan düşük bilgisayar sahipliği olan bölgelerde bilgisayar sahibi olan kesimin çoğunluğunun son bir yıl içinde bilgisayar sahibi olduğu anlaşılmakta; bu da bireylerde bilgisayar ve İnternet ile ilgili farkındalık oranındaki artışa işaret etmektedir.

1. Giriş

Düşük kullanıcı sayısının yanı sıra etkin kullanım seviyesi de oldukça düşüktür

Bilgisayar Kullanımı

Şekil 8. Bilgisayar Kullanan Bireylerin Bilgisayar ile Yaptıkları Faaliyetler (16-74 yaş)

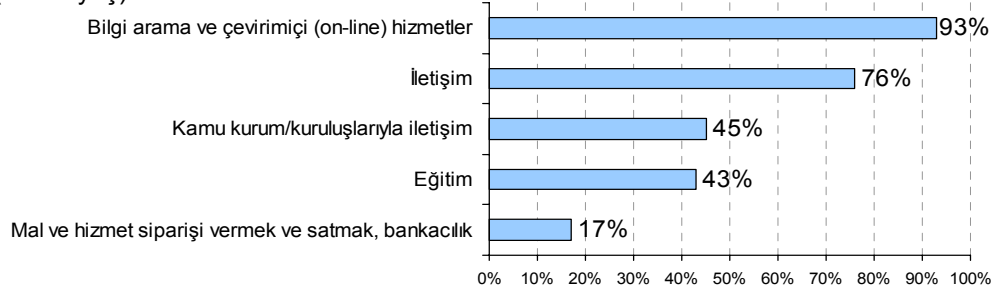

Kaynak : DIE - Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Anketi - 2004

Bilgisayar kullanan 16-74 yaş grubundaki bireylere bilgisayarla yaptıkları işler sorulduğunda ve verilen cevaplar analiz edildiğinde bilgisayar kullanımında etkinlikten ve değer yaratmaktan uzak temel seviyede bir kullanım olduğu anlaşılmaktadır. Web sayfası tasarlamak, elektronik sunum yapmak, bilgisayar programı yazmak gibi ileri yetkinlik gerektiren faaliyetler %7-8 oranlarında gerçekleştirilmektedir. Diğer taraftan oyun oynamak gibi etkin kullanıma katkısı düşük olan faaliyetler %50-70 oranlarında gerçekleştirilmektedir.

İnternet Kullanımı

Şekil 9. İnternet Kullanan Bireylerin İnternet Üzerinden Gerçekleştirdiği Faaliyetler (16-74 yaş)

Kaynak : DIE - Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Anketi - 2004

Bilgi Teknolojileri üzerinden hizmet alan, 16-74 yaş grubundaki bireylerin İnternet aracılığıyla yaptıkları faaliyetler incelendiğinde, mevcut verilen hizmetler beş ana başlık altında toplanmaktadır. İnternet kullanan bireyler arasında, en fazla gerçekleştirilen faaliyetin bilgi arama olduğu gözlemlenirken, e-Ticaret ve İnternet'ten bankacılık hizmetlerinin %17'lik bir kesimi kendine çekebildiği gözlemlenmiştir.

1. Giriş

Özet Segment Analizi

Öğrenciler

2004-2005 öğretim yılında 10.5 milyonu ilköğretim kurumlarında, 3 milyonu ortaöğretim kurumlarında, 700 bini açıköğretim olmak üzere 2.1 milyonu yüksek öğretim kurumlarında, toplam 15.6 milyon öğrenci öğretim görmüştür.

Okullaşma oranı giderek artmaktadır. İlköğretim kurumlarına devam eden öğrenciler arasında net %89,63 okullaşma oranı görülmekte iken, ortaöğretim kurumlarında net %54,89 oranında okullaşma görülmektedir.

Mevcut durumda okullardaki BİT imkanları kısıtlıdır. İlköğretim kurumlarında 100 öğrenciye 1,2, ortaöğretim kurumlarında ise 3,6 bilgisayar düşmektedir. Ne yazık ki istatistiklere dahil edilen bilgisayarların önemli bir kısmı idari amaçla kullanılan bilgisayarlardır. Okullarda öğrenciler için ayrılmış olan bilgisayarlar ise öğrencilerin kullanımına istenilen seviyede sunulamamaktadır. Öğrencilerin %76'sı (16 yaş ve üzeri olanlar) bilgisayar kullanmak ve internet bağlantısı için İnternet Kafe'lere gitmek zorunda kalmaktadır.

Bu olumsuz koşullara rağmen toplum içinde en yüksek bilgisayar ve internet kullanım oranları öğrenciler arasındadır. Öğrencilerin (16 yaş ve üzeri olanlar) %63'ü bilgisayar kullanıcısı, %51'i de internet kullanıcısıdır.

Çalışanlar ve İşsizler

2005 Kasım ayı verilerine göre toplam işgücü nüfusu 25.2 milyondur. Bu nüfusun %90.6'sı istihdam edilmiş iken, %9.4 oranındaki kesim işsizdir. Toplam istihdamın 1980'de tarımda istihdam oranı %60 iken 2000'de %34'lere düşmüş; aynı yıllarda hizmet sektöründe istihdam %27'den %46'nın üzerine çıkmıştır.

İşsiz sayısı ise son 15 yıl içerisinde 1.5 milyondan 2.5 milyon'a yükselmiştir. 2.5 milyon işsizden %73'den fazlası 15-34 yaş arasındadır ve son 15 yıl içerisinde 25-34 yaş arasında işsizlik oranı giderek artmış ve işsizlerin içinde oranı %25'den %34'e çıkmıştır. Buna paralel olarak işsiz kesim içinde yüksek öğretim kurumlarından mezun olanların sayısı da giderek artmaktadır. Yüksek öğretim mezunu işsiz sayısı 2000 yılında 143 bin iken bu sayı 2004 yılında 317 bin seviyesine ulaşmıştır.

Türkiye genelinde İş-Kur işsizlere iş bulmak konusunda hizmet vermektedir. Bunun yanında gazeteler ve giderek kullanımı artan internet siteleri vasıtasıyla iş arama faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Hem çalışanlar hem de işsizler Halk Eğitim Merkezleri'nde profesyonel yetkinliklerini artıracak çeşitli kurslara katılabilmektedirler.

Ayrıca işgücüne dahil olamayan, sayıları toplamda 600 binden fazla vatani görevini yapan asker bulunmaktadır.

Çalışanların ve işsizlerin (16 yaş ve üzeri olanlar) sırasıyla %32'si ve %22'si bilgisayar kullanıcısı, %24'ü ve %20'si de internet kullanıcısıdır.

1. Giriş

Özet Segment Analizi

Ev Kadınları ve Kızları

Türkiye’de 16-74 yaş arası vatandaşların %34’ten fazlasını ev kadını yada kızları oluşturmaktadır. Bu kesim doğrudan iş gücüne katılmayan ve ev işleri (ya da dolaylı olarak aileye kazanç sağlayan işler) ile uğraşan bir kesimdir.

Genel olarak kadınların çalışma durumları incelendiğinde yaklaşık %65’lik kısmının çalışmadığı, geri kalanının ise düzenli olarak iş gücüne dahil olmadığı gözlemlenmektedir.

Ülkenin gelişmiş ve gelişmemiş bölgelerinde bu sorunun ortak olduğu anlaşılmaktadır. Batı Karadeniz, Doğu Karadeniz, Batı Marmara, Akdeniz gibi bölgelerde sezonluk olarak çalışan kadınların daha fazla olduğu görülmektedir.

Bu durumun sebepleri özellikle kırsal kesimde kadınlara üretim ilişkilerinde biçilen rolün kısıtlayıcılığından (örn. kadınların yalnızca ev işlerinde ya da tarlada çalıştırılması gibi) kaynaklanabileceği gibi, özellikle kırsal bölgelerde yerel geleneklerin öne çıkmasıyla ve aile yapısının etkisiyle erkeklerin kadınlar üzerinde sahip olduğu güç ve kontrol etkisinden de kaynaklanmaktadır.

Bölgesel farklılıkları gidermek maksadıyla Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde faaliyet gösteren Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (ÇATOM) bulunmaktadır. Bu merkezlerin başarılı olmasının en önemli sebeplerinden birinin kadınların buraları evleri gibi algılamaları ve yabancılaşma, rahatsızlık hissetmemeleri olduğu bildirilmiştir.

Gerek ÇATOM’larda gerekse de Halk Eğitim Merkezleri’nde ve yerel yönetimlerin kadın kolları vasıtasıyla verilen kurslarda ev kadınlarına ve kızlarına hem aile içi konularda (çocuk sağlığı, aile planlaması, yemek yapma vb.) hem de aileye gelir getirmeye imkan verecek şekilde (dikiş, nakış, el işleri, vb.) eğitimler verilmektedir.

Bu kesimin haneleri dışında aktif oldukları bir diğer konu ise çocuklarının eğitimidir. Öğrencilerin velileri olarak anneler son derece aktif bir şekilde eğitim kurumları ile ilişki içindedir.

Diğer taraftan eğitim seviyesi düşük olan bu kesim de BİT kullanımı ve farkındalık oranları oldukça düşüktür. Ev kadınları ve kızlarında bilgisayar kullanım oranı %2, internet kullanım oranı ise %1 seviyelerindedir. Ev kadını ve kızlarının %77’den fazlasının internet hakkında hiç bir fikri yoktur.

Emekliler

Toplumun ev kadını ve kızları ile beraber en pasif kısmı olmakla beraber, gerek 16-74 yaş arası nüfusun %7,4’lük kısmını oluşturması sebebiyle, gerekse de aile yapısındaki anahtar pozisyonları nedeniyle, emekliler önemli bir segment olarak ortaya çıkmaktadır.

Mevcut durumda emekliler segmentinin %4’ü bilgisayar, %2’si internet kullanıcısıdır. Emekli segmentinin %66’dan fazlasının İnternet hakkında hiçbir fikri yoktur. Diğer taraftan Türkiye’de emeklilik yaşının göreceli olarak erken olması nedeniyle bu kesimin gerek iş gücü olarak gerekse de ekonomiye katkı olarak önemli bir potansiyeli bulunmaktadır.

2. Strateji Yaklaşımı

Sosyal dönüşümün anahtar sağlayıcıları Yetkinlik, Erişim ve Motivasyondur

Yetkinlik, Erişim ve Motivasyon

Sosyal Dönüşüm çalışma alanına özel anahtar sağlayıcılar üç ana başlık altında değerlendirilmektedir. Nihai hedefe ulaşmak için gerekli yetkinlik, erişim ve motivasyonu sağlayacak olan önemli yapıtaşları;

- Bilgi ve İletişim Teknolojileri kullanımına ilişkin yetkinliklerin geliştirilmesi ve kendine güven duygusunun artırılması,
- Toplumun tüm kesimlerine Bilgi ve İletişim Teknolojilerine erişim için özelleştirilmiş imkanlar sağlanması ve,
- Bilgi Teknolojilerini kullanma isteğinin ve bu teknolojilerin günlük hayata faydasına olan inancın ve güven duygusunun artırılmasıdır.

Sosyal dönüşümü etkileyecek olan bu üç sağlayıcı birbirleri ile yakından ilişkilidir. Örnek olarak vatandaşlar için Bilgi ve İletişim Teknolojilerine sahip olmanın ucuz olması (erişim), vatandaşların Bilgi ve İletişim Teknolojilerini kullanma isteğini (motivasyon) olumlu yönde etkileyecektir.

Vatandaşlar Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin günlük hayatlarına faydalı olduğuna inanırlarsa, Bilgi ve İletişim Teknolojilerine ilişkin bilgi ve becerilerini (yetkinlik) artırmak isteyeceklerdir.

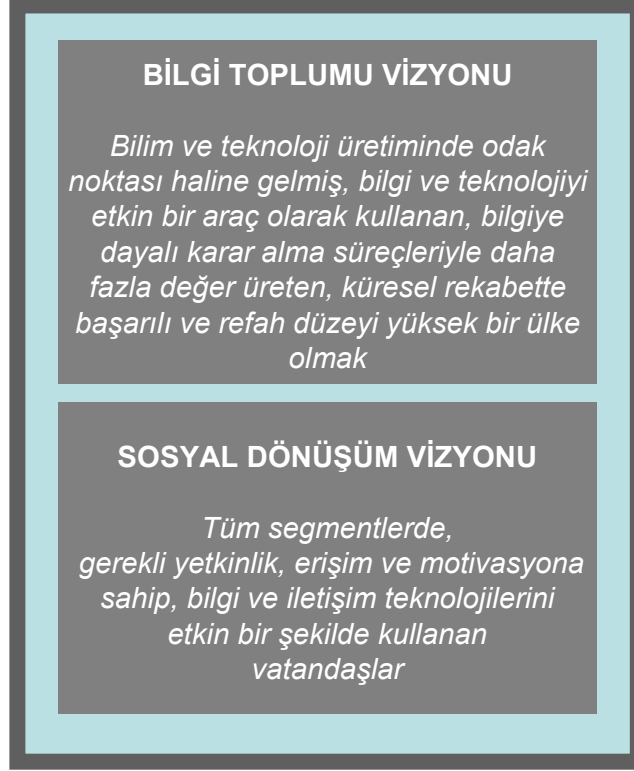
Şekil 10. Sosyal Dönüşüm Anahtar Sağlayıcıları

2.1. Vizyon

Bilgi toplumu vizyonuna paralel olarak bir sosyal dönüşüm vizyonu belirlemek gerekmektedir

Proje ve Çalışma Alanı Vizyonu

Sosyal Dönüşüm Çalışma Alanı diğer çalışma alanları ile beraber ortak bir vizyonda bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak toplumun sosyal ve ekonomik refahını artırmayı hedeflemektedir. Bu hedef doğrultusunda Sosyal Dönüşüm Çalışma Alanı'na özel vizyon da *tüm segmentlerde* gerekli yetkinlik, erişim ve motivasyona sahip, bilgi ve iletişim teknolojilerini *etkin bir şekilde kullanan* vatandaşların sayısını artırmaktır.

Mevcut durumda toplumun segmentleri arasında bölgeler, gelir dağılımı, yaş, cinsiyet ve eğitim seviyesine göre önemli farklılıklar olduğu gözlemlenmektedir. Bu farklılıklar dolayısıyla, toplumun tüm segmentleri bilgi teknolojileri kullanımı açısından gerekli yetkinlik, erişim ve motivasyon seviyesine ulaşma imkanını eşit şekilde elde edememektedir.

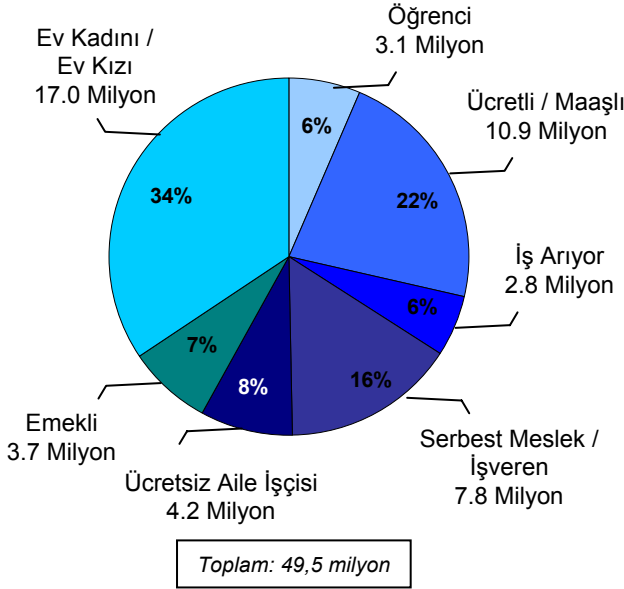
Diğer taraftan mevcut bilgi teknolojileri kullanıcıları incelendiğinde ise bu kullanıcıların mevcut hizmetlerin eksikliğinden, yetkinlik seviyelerinin düşük olmasından ve özellikle de yeterli erişim imkanlarının olmamasından dolayı genel olarak etkin bir şekilde bilgi ve İnternet teknolojilerini kullanmadığı yani hem kendilerinin hem de toplumun geri kalanının sosyal ve ekonomik refahlarını artırmak için bir faaliyette bulunmadıkları anlaşılmıştır.

Vatandaşların motivasyon, erişim ve yetkinliklerinin artırılması yoluyla BİT kullanımına yapılacak müdahale ile elde edilecek etkin BİT kullanımındaki iyileşme, kişilerin gelirlerinin artışına yol açabilecek, gelir dağılımını iyileştirici etkiler yapabilecek ve diğer faydalar ile kültürden aile hayatına pek çok olumlu dışsallığa yol açabilecektir.

2.1. Vizyon

Sosyal dönüşüm vizyonu toplumun tüm segmentlerini ve etkin kullanımı hedeflemektedir

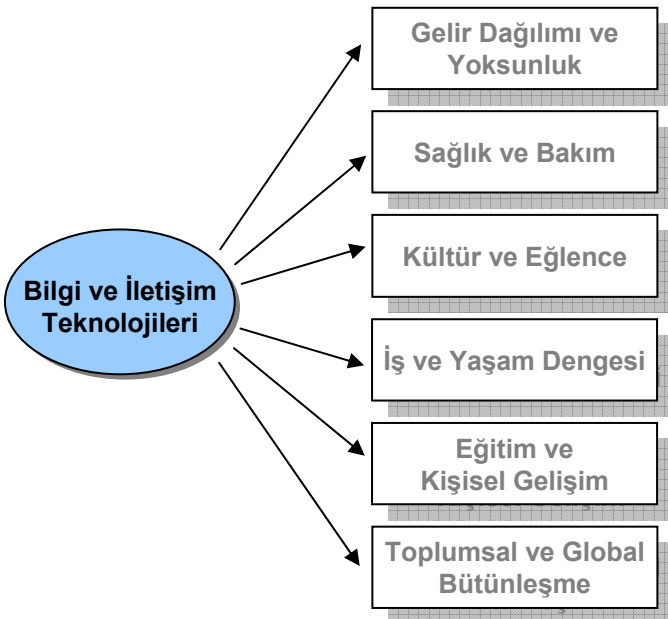
Şekil 11. Segmentler ve Nüfus (16-74 Yaş)

Kaynak: DİE, Türkiye İstatistik Yıllığı, 2004 – Peppers and Rogers Group Analizi

- Yapılacak olan program ve projelerden daha etkin sonuçlar elde edebilmek amacıyla nüfus ana segmentlere bölünmüş ve mevcut durum da bu doğrultuda incelenmiştir.
- Toplumun genelinde bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımı son derece düşük seviyede olduğu gözlemlenmekte, ev kadını/kızları ve emekli gibi segmentlerde bakıldığında kullanım seviyesinin toplum geneline oranla daha da düşük olduğu görülmektedir.
- Sosyal Dönüşüm Çalışma Alanı uzun vadede toplumun tüm segmentlerinde Bilgi ve İletişim Teknolojileri kullanıcıları sayısını yükselterek bilgi toplumu olma yolunda ilerlemeyi amaçlamaktadır.

Şekil 12. Etkin Kullanım ve Sosyal-Ekonomik Refah

- Toplumun tüm segmentlerinde kullanıcı sayısının artırılması ile beraber bilgi ve iletişim teknolojilerinin etkin bir şekilde kullanılarak hem bireylerin hem de genel olarak ülkenin sosyal ve ekonomik refahının artırılması da vizyonun ikinci temel parçasıdır.
- Gelişmiş ülkelerde gözlemlendiği üzere bilgi ve iletişim teknolojileri sadece ekonomik değil aynı zamanda sosyal refaha da olumlu katkılarda bulunmaktadır.
- Sosyal Dönüşüm Çalışma Alanı bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımını bir amaç olarak değil, sosyal ve ekonomik refaha ulaşmak için bir araç olarak görmektedir.

C.2.1. Vizyon

Etkin kullanım sosyal ve ekonomik refahın bileşenlerine olumlu katkılarda bulunacaktır

Gelir Dağılımı ve Yoksulluk

BİT uygulamalarının yaygınlaşması kendi haline bırakıldığında toplumdaki gelir eşitsizliğini artırma potansiyeli taşımaktadır. BİT olanaklarına görece daha kolay erişebilenlerin gelir düzeyi yüksek olup, bu olanaklarla gelir düzeyi düşük olan kesimlerle aralarındaki farkı arttırmaktadır. Bu yüzden gelir dağılımındaki farklılıkları azaltmaya fayda sağlayacak şekilde, BİT olanaklarına erişimdeki farklılıkları azaltacak önlemler alınması gerekmektedir.

Sosyal kesimler bazında ele alındığında BİT yatırımlarının gelir dağılımı üzerindeki olumsuz etkisi yoksul kesimlerin bu olanaklardan mahrum kalması sonucu oluşur. BİT kullanımının bu kesimlerde teşvik edilmesi, yukarıda bahsedilen çekinceler göz önüne alınmak kaydıyla, bu kesime iş ve gelir olanağı sunabilir. BİT teknolojileri ile yoksul kesimlere fiziki mesafeler yüzünden ulaşamadıkları bilgilere ulaşma şansı verilebilir.

Sağlık ve Bakım

BİT sağlık ve bakım alanında bilgi akışı sağlayarak önemli neticeler yaratabilir. Burada her kesim için BİT uygulamalarının faydaları bulunmakla birlikte, BİT'e ulaşımı daha zor olan yoksul kesimler için sağlık alanında elde edilebilecek kazanımlar daha önemli olacaktır. Bu bağlamda bu kişilerin bir şekilde bilgi edinebileceği mekanların oluşturulması önemlidir. Bu mekanlar sayesinde bu kesimler basit sağlık sorunlarında danışmanlık hizmeti alabilir.

Ayrıca yeni teknolojilerle Sağlık Bakanlığı'nın veri toplama kapasitesi artırılıp bölgesel gerekliliklerin belirlenmesi daha kolaylaşabilir. Bunların yanı sıra koruyucu hekimlik hizmetleri ve sağlıklı yaşam ile ilgili bilgiler de BİT kanallarıyla daha etkili bir şekilde yayılabilir. Bunların özellikle eğitimsiz kesimler için sağlıklı bir yaşam sürmede önemli olacağı düşünülebilir. Sağlıkta Dönüşüm Programı ile beraber hizmet kalitesinde ve standartlarında artış beklenmektedir.

Kültür ve Eğlence

BİT etkinlikleri insanların hayat kalitesine de önemli etkilerde bulunabilir. Kültürel aktivitelerin duyurulması, benzer kültürel ilgileri olan ancak fiziksel olarak birbirinden uzak insanların iletişim kurup, bilgi alışverişinde bulunması insanların hayatını zenginleştirebilir. Ayrıca etkin BİT kullanımı ortak kültürel miras ve bilincin artırılması, geliştirilmesi alanında da önemli fırsatlar sunabilmektedir.

İş ve Yaşam Dengesi

İş ve yaşam arasında bir denge kurmada BİT kullanımı olumlu sonuçlara yol açabilir. Yeni teknoloji iş saatlerinin daha esnek olması, BİT yatırımlarının yarı zamanlı iş sahaları açma potansiyeli taşıması gibi olumlu sonuçlar doğurabilir. Ayrıca uzaktan çalışma imkanı hem iş ve yaşam dengesine hem de aile hayatına olumlu etkilerde bulunabilir.

Bunun yanında Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin daha etkin kullanımı etkin bir rehberlik ve yönlendirme sistemi için faydalı olabilir. Ayrıca, BİT altyapısı ile donatılmış okullardaki bu altyapı eğitim zamanı dışında öğrenci ve vatandaşların kullanımına açılarak yaygın eğitim merkezi haline getirilip bireylerin kişisel gelişimlerine katkıda bulunulabilir.

2.1. Vizyon

Etkin kullanım sosyal ve ekonomik refahın bileşenlerine olumlu katkılarda bulunacaktır

Eğitim ve Kişisel Gelişim

Üretkenliğe etkisinin yanısıra eğitim kişinin toplum içindeki yerini ve toplumla ilişkisini de belirler. Toplumsal yaşamın kuralları yaygın eğitim sürecinin bir parçasıdır. Ayrıca insanların kendilerini geliştirmeleri aynı toplulukta yaşayan her birey için önemlidir. BİT kullanımının yaratacağı imkanlar her iki yönde de önemli potansiyel taşır. Türkiye’de eğitim süresi bir çok yetişkin için orta öğretimin bile altında kalmıştır. BİT kanalları ile çeşitli seviyelerde ve ihtiyaca göre şekillendirilmiş dersler hazırlanması düşünülebilir. Ayrıca okulların kendi başlarına hazırlaması mümkün olmayan ama BİT olanaklarıyla maliyetleri düşürülebilecek müfredat dışı programlar aracılığıyla öğrencilerin ilgilerini çeken alanlarda kendilerini geliştirmeleri sağlanabilir.

Benzer şekilde BİT kullanımı çoklu zeka (görsel, işitsel, sanatsal, duygusal zeka, vb.) sistemleri ile örgün ve yaygın eğitim verilmesine de büyük katkılar sağlayabilecektir. Eğitim teknologları ile işbirliği içerisinde hazırlanacak çevrimiçi müfredat sayesinde her bir öğrencinin ilgi alanına hitab edecek şekilde eğitim verilebilecektir.

Bütünleşme

BİT coğrafi ve sosyo-kültürel açıdan birbirinden uzak olan insanları çok az maliyetle bir araya getirme özelliğine sahiptir. Bu şekilde toplumun değişik yerindeki kişiler başkalarıyla tanışma ve daha önemlisi değişik fikirleri duyma şansı yakalamaktadır. Ayrıca devlet alanında yapılacak iyileştirmelerle, katılımcı olmayan bireylerin katılımı sağlandığı takdirde bireylerin kendilerini toplumun bir parçası saymaları daha kolay olacaktır. Bu durum bireylere kendi düşünce ve duygularını geniş bir çevreyle paylaşma şansı verebilir. Bütünleşme ülke sınırları içinde kalmayarak sınırların ötesine ulaşabilir.

Bu amaçlarda hangi kesimlere öncelik verilmesi gerektiği tercihlere bağlıdır. Öncelik global bütünleşmede ise yabancı dil bilen küçük bir gruba yatırım yapılması gerekir. Amaç toplumsal hayatın dışında kalanlar ise ev kadınları ya da mekansal ve sosyo-kültürel nedenlerle topluma bütünüyle dahil edilememiş olan kesimlere öncelik verilebilir.

2.2. Ana Prensipler

Yetkinlik, erişim ve motivasyon başlıkları altında sosyal dönüşüm için gerekli ana prensipler tanımlanmıştır

Hem kullanıcı sayısını hem de etkin kullanım seviyesini artırmak amacıyla birbirleri ile yakından ilişkili üç temel prensip çerçevesinde stratejiler belirlenecektir:

- **Erişim:** Toplumun tüm kesimlerine istedikleri zaman bilgi ve iletişim teknolojilerine erişim imkanı sağlanmalıdır. Sadece evlerde ve okullarda değil, bu yerlerde erişim imkanı olmayan vatandaşlar için de halka açık alanlarda rahatlıkla erişim imkanı sağlayacak yerler olmalıdır.
- **Yetkinlik:** Gelecek nesil kadar yetişkinlerin de yetkinlik seviyeleri artırılmalıdır. Eğitim sisteminin her seviyesinde bilgi ve iletişim teknolojileri hakkında eğitim verilmeli, eğitim sisteminin ilerleyen seviyelerinde bu öğrencilerin yetkinlik seviyelerinin artırılması amaçlanmalı ve bu sayede bilgisayar destekli eğitimin önü açılmalıdır. Benzer şekilde yetişkinlerde de hem temel seviyede hem de profesyonel hayatı destekleyecek şekilde ileri seviyelerde yetkinlikler yetişkinlere kazandırılmalıdır.
- **Motivasyon:** Gerekli erişim ve yetkinliğe sahip olan bireyleri daha etkin kullanıma yönlendirmek ve erişim ve yetkinlik sahibi olmayan bireylerde farkındalık yaratabilmek amacıyla motivasyon seviyesini artıracak içerik ve hizmetlerin sağlanması ve bu içerik ve hizmetlerin tanıtılması için de iletişim faaliyetleri gerekmektedir. Ayrıca İnternet güvenliği sağlanarak hem çocuklar hem de yetişkinler için güvenli bir ortam yaratılmalıdır.

Tablo 1. Ana Prensipler

Erişim	Yetkinlik	Motivasyon
Erişim İmkanı <ul style="list-style-type: none">• Segmentlere özel erişim imkanları<ul style="list-style-type: none">– evde– eğitim kurumlarında– halka açık yerlerde– iş yerinde Sayısal Kapsam <ul style="list-style-type: none">• Özel ilgiye ve desteğe muhtaç kesimlerin erişim seviyesi	Gelecek Nesil Eğitimi <ul style="list-style-type: none">• İlköğretim ve liselerde eğitim seviyesi• Eğitimcilerin eğitim seviyesi• Yüksek öğrenim kurumlarında eğitim seviyesi• Aile içi eğitime destek Yetişkin Eğitimi <ul style="list-style-type: none">• Profesyonel insanların eğitim seviyesi• Hayat boyu yaygın eğitim programları• Çocuklar üzerinden ebeveynlere ulaşmak	İçerik ve Hizmet <ul style="list-style-type: none">• Fayda odaklı hizmet• İnternet güvenliği• Özel / yaygın hizmet• Türkçe içerik Farkındalık <ul style="list-style-type: none">• Hizmetlerden haberdar olma• Bilgi teknolojilerinin önemini kavrama

2.2. Ana Prensipler

Ana prensipler doğrultusunda seçilecek ve stratejik yönden bağımsız olarak gerçekleştirilecek program başlıkları bulunmaktadır

Bu programların hedef kitleleri ve uygulama şekilleri seçilecek stratejiye göre belirlenecektir:

Program Başlıkları (*)

Erişim

Okullarda BT Altyapısı

Kamu İnternet Erişim Merkezleri

Bilgisayar ve İnternet Sahipliği Kampanyaları

Yetkinlik

Okullarda Temel BİT Eğitimi

Yetişkinlere Temel Seviye BİT Kursları

BİT Eğitimi Sertifikasyonu

KİEM'ler İçin İnsan Kaynağı Geliştirilmesi

Askerlik Hizmetinde Temel Seviye BİT Kursları

Kamu Çalışanlarına Temel Seviye BİT Kursları

Motivasyon

BİT ile Desteklenen Örgün Eğitim

BİT ile Desteklenen Yaygın Eğitim

Televizyon ve İnternet İşbirliği

Türkçe Çeviri Arayüzü

İnternet Güvenliği

Kısa Tanımlar

- BİT eğitimine ve diğer derslerde BİT kullanımına imkan verecek BİT altyapısı
- İnternet bağlantılı bilgisayarlar olan, ücretsiz ya da düşük ücretli, ortak bir arayüzde standart bir hizmetin sunulduğu merkezler
- Bilgisayar, İnternet erişimi ve eğitimin aynı pakette uzun vadeli taksitler ile sunulduğu kampanyalar
- Uluslararası geçerli BİT yetkinlik seviyesi sertifikaları verecek şekilde okullarda BİT eğitimi
- Uluslararası geçerli BİT yetkinlik seviyesi sertifikaları verecek şekilde toplum merkezlerinde ve uzaktan BİT eğitimi
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanmış bir sertifikasyon sistemi.
- KİEM'lerde eğitim ve danışmanlık amaçlı eğitmen kadrosunun oluşturulması
- Askerlik görevini yerine getiren bireylere temel BİT yetkinlikleri kazandırılacak kurslar
- Kamu çalışanlarına temel BİT yetkinlikleri kazandırılacak kurslar
- BİT kullanımı ile daha etkin ve verimli hale getirilmiş standart eğitim müfredatı
- Yaşam boyu eğitim kapsamında vatandaşların ihtiyacı olan eğitimlerin İnternet üzerinden verilmesi
- Türkçe içeriğin kullanıcıların ilgisini çekecek hale getirilmesi
- İnternet ortamında İngilizce içeriğin Türkçe içeriğe dönüştürülmesini sağlayacak arayüzün oluşturulması
- İnternet ortamının toplumun tüm segmentleri için güvenli hale getirecek hukuki düzenlemeler ve düzenli denetimler

(*) Sosyal Dönüşüm Çalışma Alanı dahilindeki programların başarısı ve farkındalık yaratmak için İletişim Programları son derece önemlidir. İletişim Stratejisi ayrı bir dokümanda sunulacaktır.

3. Stratejik Seçenekler ve Örnek Ülke Modelleri

Kısa vadede kullanıcı sayısı ve etkin kullanım arasında stratejik bir tercih yapılmalıdır

Şekil 13. Stratejik Tercihler

Uzun vadede vizyon, hem tüm segmentlerde **kullanıcı sayısının artırılması** hem de kullanıcıların bilgi ve iletişim teknolojilerini **etkin bir şekilde kullanmasını** sağlamak olmasına rağmen kısa vadede (2010) bu hedefe ulaşırken önceliklerin belirlenmesi ve nasıl bir fayda/maliyet optimizasyonunun yapılacağına karar verilmesi gerekmektedir.

Etkin kullanımdan kasıt sosyal ve ekonomik refaha katkıda bulunacak şekilde, bireylerin bilgiye ulaşım, kullanımı, üretebilmesidir. E-Eğitim, E-Devlet, E-Ticaret uygulamalarının etkin bir şekilde kullanılması hem bireysel hem de toplumsal anlamda sosyal ve ekonomik refaha katkıda bulunacaktır.

A Kullanıcı Sayısı

Toplumun Tüm Segmentleri İçin Sayısal Uçurumun Giderilmesi

Bilgi Teknolojileri için temel seviyede erişim, yetkinlik ve motivasyon sunmak amacıyla:

- Tüm bölgelerde eşit imkanlar sağlanması
- Düşük gelir seviyesindeki insanlar için ilave imkanlar sağlanması
- Düşük eğitim seviyesindeki insanlar için ilave imkanlar sağlanması
- Yüksek yaş gruplarındaki insanlar için imkanlar sağlanması
- Kadınlar için özel imkanlar sağlanması
- Öğrenciler, çalışanlar, işsizler, ev kadınları / kızları ve emekliler için onların ihtiyaçlarına özel imkanlar sağlanması

B Etkin Kullanım

Etkin Kullanımın Artırılması İçin Belirli Segmentlere Odaklanması

Bilgi Teknolojileri'nin etkin kullanımı için:

- Önceliklendirilmiş (öğrenciler, çalışanlar, işsizler vb.) segmentlerde yetkinlik seviyesinin uluslararası ortamda rekabetçi işgücüne ve ülke ekonomisine katkı sağlayacak seviyeye yükseltilmesi
- Yüksek kalitede erişim altyapısının kurulması
- Devlet ve özel sektör ile etkileşimi yüksek segmentlerin ihtiyaçlarına yönelik hizmetler sağlanması
- Etkin kullanım odaklı (e-Devlet, e-Eğitim, e-Alışveriş, e-Bankacılık vb. uygulamalar) bir eğitim programının sunulması

3.1. Kullanıcı Sayısı

Kullanıcı sayısı odaklı bir yaklaşım ile tüm segmentlere aynı oranda odaklanıp ülke genelinde kullanıcı sayısının artırılması hedeflenmektedir

Ana prensipler doğrultusunda gerekli olan temel programlara kullanıcı sayısını artırmaya odaklı bir yaklaşım ile bakıldığında hedef segmentler ve uygulama şekilleri aşağıda belirtildiği şekilde değişmektedir:

	Program Başlıkları	Kullanıcı Sayısı Odaklı Yaklaşım
Erişim	Okullarda BT Altyapısı	<ul style="list-style-type: none">Özellikle ilköğretim okulları olmak üzere eğitim sisteminin tüm seviyelerinde okullarda BT altyapısı
	Kamu İnternet Erişim Merkezleri	<ul style="list-style-type: none">Köylerde, ilçelerde, şehir merkezlerinde herkesin yürüyerek ulaşabileceği yakınlıkta merkezler
	Bilgisayar ve İnternet Sahipliği Kampanyaları	<ul style="list-style-type: none">Vatandaşların tümü için bilgisayar sahipliği kampanyaları
Yetkinlik	Okullarda Temel BİT Eğitimi	<ul style="list-style-type: none">Özellikle ilköğretim okulları olmak üzere eğitim sisteminin tüm seviyelerinde temel seviye BİT dersleri
	Yetişkinlere Temel Seviye BİT Kursları	<ul style="list-style-type: none">Toplumun tüm segmentleri için temel BİT yetkinliklerini artıracak kurslar
	BİT Eğitimi Sertifikasyonu	<ul style="list-style-type: none">Ülke genelinde BİT eğitimi veren kurslar sonunda katılımcılara T.C. Milli Eğitim Bakanlığı onaylı sertifikasyon
	KİEM'ler İçin İnsan Kaynağı Geliştirilmesi	<ul style="list-style-type: none">KİEM'lerde eğitim ve danışmanlık amaçlı eğitmen kadrosunun oluşturulması
	Askerlik Hizmetinde Temel Seviye BİT Kursları	<ul style="list-style-type: none">Askerlik görevini yerine getiren bireylerin tamamına BİT yetkinlikleri kazandırılması
	Kamu Çalışanlarına Temel Seviye BİT Kursları	<ul style="list-style-type: none">Kamu çalışanlarının tamamına genel BİT yetkinliklerinin kazandırılması
Motivasyon	BİT ile Desteklenen Örgün Eğitim	<ul style="list-style-type: none">Özellikle ilköğretim okulları olmak üzere eğitim sisteminin tüm seviyelerinde BİT kullanarak temel derslerin verilmesi
	BİT ile Desteklenen Yaygın Eğitim	<ul style="list-style-type: none">Toplumun tüm segmentlerinin ihtiyaçlarına yönelik E-Öğrenme derslerinin verilmesi
	Televizyon ve İnternet İşbirliği	<ul style="list-style-type: none">Türkçe içeriğin kullanıcıların ilgisini çekecek hale getirilmesi
	Türkçe Çeviri Arayüzü	<ul style="list-style-type: none">İnternet ortamında İngilizce içeriğin Türkçe içeriğe dönüştürülmesini sağlayacak arayüzün oluşturulması
	İnternet Güvenliği	<ul style="list-style-type: none">İnternet ortamını toplumun tüm segmentleri için güvenli hale getirecek hukuki düzenlemeler ve düzenli denetimler

3.1. Kullanıcı Sayısı

Örnek Ülke: İngiltere

Stratejik Yaklaşım

İngiltere'nin BİT vizyonunda, fiziksel erişim olanağının ülkenin her yerinde yaygınlaştırılması ve toplumun geneline ulaştırılması hedefi önceliklendirilmiştir. Bu amaçla, İngiltere aşağıdaki amaçlara yönelmiştir:

- BİT ile öğrenime geçilmesi
- Genişbant pazarında yenilikçi ortam ve rekabet yaratarak fiyatların aşağıya çekilmesi
- Evlerinde bağlantı imkanı bulunmayan bireylere ucuz veya parasız BİT erişim olanakları sağlanması
- Yetişkinler için temel BİT eğitimi sağlanması
- Reklam kampanyaları ve özel sektör ortaklıklarıyla bireylerde İnternet'in faydaları ile alakalı farkındalık yaratılması

İngiltere erişim olanağını toplumun geneline ulaştırmayı hedeflerken önündeki en önemli engel olan sayısal uçurumla da mücadele etme amaçlı stratejik adımlar atmıştır. Bireyleri İnternet'in faydaları konusunda ikna ederek motivasyon seviyesini yükseltmek, eksik bölgelerde BİT altyapısı kurarak erişim imkanlarını artırmak, okullarda BİT tabanlı eğitime geçmek ve bireylerin İnternet kaynaklarına güvenini sağlamak bu stratejik adımların temeli olmuştur.

Strateji Doğrultusunda Yapılan Uygulamalar

No	Segment	Proje Tanımı	Bütçe	Proje Adımları
#1	Yaşlılar	BİT tabanlı hizmetleri kullanmaktan çekinen kesime ucuz maliyetli BİT eğitimi sağlanması, bedava halk erişim merkezleri kurulması ve gönüllü BİT öğretmenleri yetiştirilmesi		- Halk erişim merkezleri kurulması - Gönüllü öğretmenlerin yetiştirilmesi - Geniş farkındalık yaratılması - Özel sektöre ortaklıkların kurulması
#2	Kadınlar	Kadınlara gerekli BİT yetkinliği sağlanarak bilgi toplumuna katılımlarının sağlanması ve İnternet'te kadınlara özel paylaşım alanlarının yaratılması		- BİT eğitimi için geniş kapsamlı program tasarlanması - Katılımcı kadınların profilinin analizi - Kadınlara yönelik içerik geliştirilmesi
#3	Öğretmenler ve Kütüphaneciler	Öğretmenlerin BİT tabanlı eğitim müfredatında rahatça eğitim verebilecek yetkinlik seviyesine getirilmesi ve kütüphanecilerin BİT tabanlı eğitim görmesi	Toplam 220 Milyon Sterlin / Her Bireye 450 Sterlin ve her okula 750 Sterlin	- Programın başlatılması - Eğitim programının seçilmesi ve düzenlenmesi - Eğitim sürecinin sağlanması
#4	Ortaöğretim ve üstündeki öğrenciler	Coğrafi olarak erişilmesi zor olan bölgelere ortaöğretim ve üstü kurumların ortaklığıyla kurulacak çevrimiçi bir okul sayesinde eğitim götürülmesi	Altyapı için 22 Milyon Sterlin / Proje geneli 55 Milyon Sterlin	- Devamlı bilgi güncellemesi - Okulların katılımının sağlanması - Geniş tabanlı müfredat programının tasarlanması
#5	Çalışan Bireyler	İş verenlerin çalışanlarına bilgisayar alabilmeleri amacıyla kolaylıklar sağlanmasına teşvik edilmesi		- Vergi konusunda kolaylıklar sağlanması - İşverenlerin çalışanlarına bilgisayar alabilmeleri için leasing programı uygulaması
#6	Vatandaşların geneli	BİT eğitimi verebilecek kapasitede ve bireylerin rahatça gidebilecekleri yakınlıkta halk erişim merkezleriyle geniş bir İnternet erişim kapsamı yaratılması	216 Milyon Sterlin	- Halk erişim merkezleri kurulması - Merkezlerin BİT eğitimi verebilecek düzeye getirilmesi - Programın markalaştırılması - Merkezlerde ilgi çekici içeriğin promosyonu ve farkındalık yaratılması

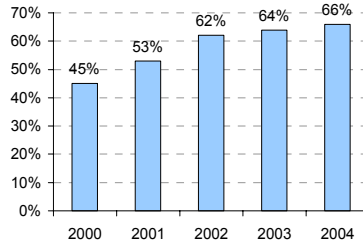
3.1. Kullanıcı Sayısı

Örnek Ülke: İngiltere

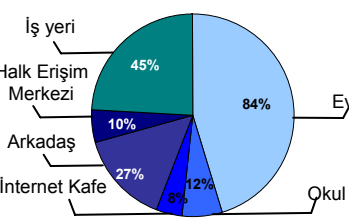
Uygulamalar Sonucunda Gelen Durum

İngiltere gerçekleştirdiği bu projeler sayesinde, İnternet penetrasyonu ve hanelerde bilgisayar sahipliği oranlarında büyük aşama kaydetmiştir. 1998 yılında bireylerin % 10'unun evinde İnternet bağlantısı varken, 2005 yılında bu rakam %63 seviyelerini geçmiştir. Ayrıca toplum genelinde İnternet kullanımı oranının 2000 yılında % 45 seviyesindeyken 2004 yılında bu oran da % 66'ya yükseldiği görülmektedir. İngiltere toplumun geneline erişim olanaklarını ulaştırmayı hedeflerken, aynı zamanda toplum genelinde farkındalık yaratmak istemiştir. Bugün İngiltere vatandaşlarının % 96'sı İnternet bağlantısına erişmek istedikleri zaman nereden ulaşabileceklerini bilmektedir.

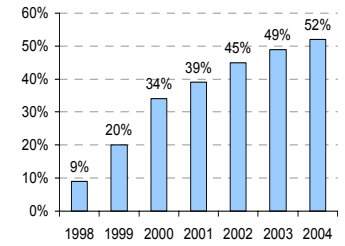
Şekil 14. İnternet Kullanıcısı Oranı

Şekil 15. İnternet Bağlantı Yeri

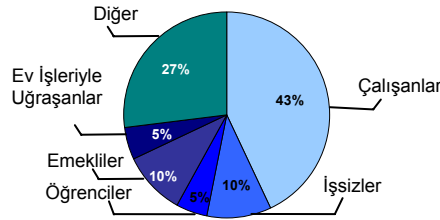
Şekil 16. İnternet Bağlantısı Olan Ev Oranı

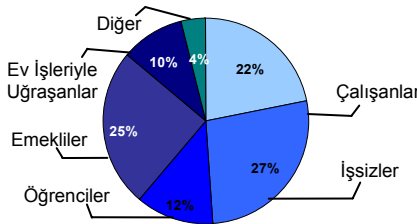
Kaynak: İngiltere, Ulusal Omnibus Anketi Sonuçları, 2005 - Peppers and Rogers Group Analizi

Yapılan uygulamalar toplumun geneline odaklanırken, halk erişim merkezleri sayesinde erişim olanaklarına diğer segmentler kadar rahat bir şekilde sahip olamayan segmentlere biraz daha fazla yoğunlaşmış ve sayısal uçurumun en aza indirgenmesi hedeflemiştir.

Şekil 17. Nüfus Segmentleri

Şekil 18. UK Online Kullanıcıları

Kaynak: İngiltere, Ulusal Omnibus Anketi Sonuçları, 2005 - Peppers and Rogers Group Analizi

- Bu amaçla halk erişim merkezleri halkın % 99'unun 10km, %95'inin ise 5km yakınında olacak şekilde kurulmuştur.
- Böylesine geniş bir kapsama alanı sayesinde, dezavantajlı gruplar BİT ortamına rahatça çekilmiştir.
- Yandaki grafiklere bakıldığında UK Online merkezlerini kullanan bireylerin büyük çoğunluğunun işsizler ve emekliler olması da zaten bu duruma işaret etmektedir.

3.2. Etkin Kullanım

Etkin kullanım odaklı yaklaşım ile önceliklendirilmiş segmentlere odaklanılarak etkin kullanım seviyesinin artırılması hedeflenmektedir

Ana prensipler doğrultusunda gerekli olan temel programlara kullanıcı sayısını artırmaya odaklı bir yaklaşım ile bakıldığında hedef segmentler ve uygulama şekilleri aşağıda belirtildiği şekilde değişmektedir:

	Program Başlıkları	Etkin Kullanım Odaklı Yaklaşım
Erişim	Okullarda BT Altyapısı	▪ Anadolu Liseleri, Fen Liseleri, Meslek Liseleri ve Üniversitelerde sınıflarda gelişmiş BİT altyapısı
	Kamu İnternet Erişim Merkezleri	▪ Şehir merkezlerinde ve gelişmiş ilçe merkezlerinde
	Bilgisayar ve İnternet Sahipliği Kampanyaları	▪ Öğrenciler ve çalışanlara özel bilgisayar sahipliği kampanyaları
Yetkinlik	Okullarda Temel BİT Eğitimi	▪ Anadolu Liseleri, Fen Liseleri, Meslek Liseleri vb. ve Üniversitelerde ileri seviye BİT dersleri
	Yetişkinlere Temel Seviye BİT Kursları	▪ İşsizlere ve çalışanlara özel, onların profesyonel BİT yetkinliklerini arttıracak kurslar
	BİT Eğitimi Sertifikasyonu	▪ Ülke genelinde BİT eğitimi veren kurslar sonunda katılımcılara T.C. Milli Eğitim Bakanlığı onaylı sertifikasyon
	KİEM'ler İçin İnsan Kaynağı Geliştirilmesi	▪ KİEM'lerde eğitim ve danışmanlık amaçlı eğitmen kadrosunun oluşturulması
	Askerlik Hizmetinde Temel Seviye BİT Kursları	▪ Askerlik hizmetini yerine getiren bireylere eğitim seviyelerine göre BİT yetkinliklerini arttıracak kurslar
	Kamu Çalışanlarına Temel Seviye BİT Kursları	▪ Kamu çalışanları içerisinde iş süreçlerinde BİT yetkinliğine ihtiyaç duyacaklara özel BİT yetkinliklerini arttıracak kurslar
Motivasyon	BİT ile Desteklenen Örgün Eğitim	▪ Anadolu Liseleri, Fen Liseleri, Meslek Liseleri vb. ve Üniversitelerde BİT kullanarak temel derslerin verilmesi
	BİT ile Desteklenen Yaygın Eğitim	▪ Çalışanlara ve İşsizlere ihtiyaçlarına yönelik E-Öğrenme derslerinin verilmesi
	Televizyon ve İnternet İşbirliği	▪ Türkçe içeriğin kullanıcıların ilgisini çekecek hale getirilmesi
	Türkçe Çeviri Arayüzü	▪ İnternet ortamında İngilizce içeriğin Türkçe içeriğe dönüştürülmesini sağlayacak arayüzün oluşturulması
	İnternet Güvenliği	▪ İnternet ortamını toplumun tüm segmentleri için güvenli hale getirecek hukuki düzenlemeler ve düzenli denetimler

3.2. Etkin Kullanım

Örnek Ülke: İrlanda

Stratejik Yaklaşım

İrlanda'nın BİT vizyonu, ilk adımda BİT yetkinlikleri olan bireyleri etkin BİT kullanımına teşvik etmeyi, BİT yetkinliklerine sahip olmayan bireyleri de yetkinlik kazandırdıktan sonra etkin kullanıma teşvik etmeyi hedeflemektedir. Bu amaçla belirli başlıklar altında adımlar atılmıştır:

- Eğitim sisteminde BİT altyapısının ve yetkinliğinin kurulması İrlanda'da bir öncelik haline gelmiştir.
- Geniş bir eğitim stratejisine ek olarak, İrlanda Hükümeti kalifiye işgücü yetiştirmek için de yatırım yapmış ve işgücü piyasasının gelişimini hızlandırmak için BİT programları tasarlamıştır.
- Hayat boyu eğitimin aktif vatandaşlık ve sosyal katılım hedefi doğrultusunda önemli olması ve bireylerin bu alanda yetkinleşmesinin motivasyonu, İnternet erişim fırsatlarından ve eğitimden elde edilecek faydayı artırma olasılığı kavranmış, bu sebeple bu konuda programlar tasarlanmıştır.
- Hayat boyu öğrenme programlarını destekleyen uzaktan öğrenme programları geliştirilmiş bireylerin yetkinliklerini bu yolla artırabilmesi sağlanmıştır.

Yukarıda bahsedilen, Bilgi ve İletişim Teknolojilerini etkin kullanıma odaklanmış adımların sonucunda yapılan uygulamaları aşağıda görmekteyiz:

Strateji Doğrultusunda Yapılan Uygulamalar

No	Etkin Kullanım Alanı	Projenin Amacı	Proje Adımları
#1	Uzaktan eğitim ve eğitim kalitesinin artırılması	23 ülke eğitim ağlarının birleştirilmesiyle geniş bir ortak eğitim ağı oluşturulması ve bu ağ üzerinden öğrencilere, öğretmenlere BİT yetkinlikleri kazandırılması.	- Ar-Ge yatırımı yapılarak yeni projelerin geliştirilmesi ve yarının okullarının tasarlanması - Öğretmen ve öğrencilere sürekli güncellenen bilgiler verilmesi - 23 kalımcı ülkenin öğrencilerini kapsayacak eğitimsel faaliyetler düzenlenmesi
#2	İş gücü düzenlemesi ve özel istihdam büroları ile iş alanına yönlendirme	Kurulan 6 çağrı merkezi üzerinden BİT ve iş imkanlarına toplumun diğer bireyleri kadar kolay erişemeyen bireylerin varolan iş olanaklarına, BİT kaynaklarına yönlendirmesi ve bu bireylere ihtiyaçları doğrultusunda BİT yetkinliği kazandırılması	- Bireylerin kişisel ihtiyaçlarının anlaşılması - Bireylere genel iş ihtiyaçları doğrultusunda hangi BİT yetkinliklerinin verilmesi gerektiğine karar verilmesi - Bireylerin kendilerine iş fırsatları yaratmasına imkan vermek
#3	Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin eğitime entegrasyonu	İlk ve orta öğretim derecesindeki bütün öğrencilere bilgisayar okur yazarlığı kazandırılması ve öğretmenlerin öğrencilere bilgisayar okur yazarlığı eğitimi verebilecek seviyeye getirilmesi	- En az 20 bin öğretmene BİT eğitimi verilmesi - Eğitim merkezlerine erişimi kolay olmayan öğretmenlere düşük maliyetli uzaktan BİT eğitimi verilmesi - BİT ve eğitim programı entegrasyonu
#4	İş gücü düzenlemesi	Uzun süredir işsiz olan bireylerin, Bilgi Teknolojileri sektöründe yüksek derecede yetkinlik isteyen ve yüksek maaş ödenen açık iş pozisyonlarına yönelik sertifika programlarıyla eğitilmesi	- Katılımcıların 18 ay boyunca eğitilmesi - Katılımcıların Microsoft Sertifikalı Profesyoneller sınavına tabi tutulması

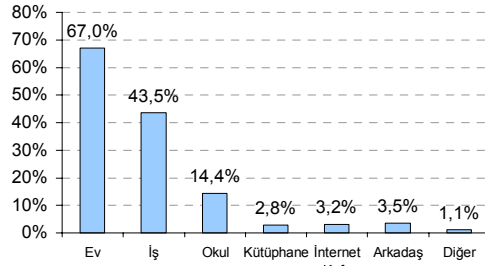
3.2. Etkin Kullanım

Örnek Ülke: İrlanda

Uygulamalar Sonucunda Gelinen Durum

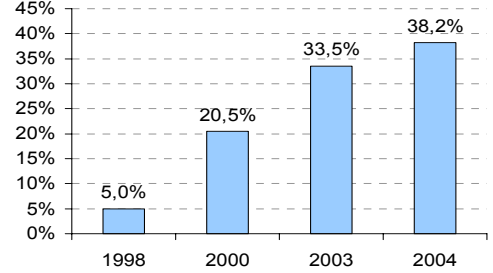
İrlanda'nın uyguladığı programlar sonucu geldiği noktaya baktığımızda, öncelikle erişim konusunda ciddi bir ilerleme kaydedildiğini, 1998 yılında evlerde bulunan İnternet bağlantısı oranının %5'ten 2004 yılına gelindiğinde %38,2'ye sıçramasından görebilmekteyiz. Bunun yanında İnternet kullanan bireylerin %67'si gibi büyük çoğunluğunun İnternet bağlantı yeri olarak evlerini kullandıklarından bahsetmesi ve ardından da en çok İnternet'e girilen yerin iş yerleri olması, geliştirilmiş erişim olanakları ve yükselmiş motivasyon seviyesine işaret etmektedir. İnternet kullanıcılarının toplam nüfusa oranı ise 2003 yılında %37,5'tan 2004 yılında %39,9'a yükselerek artış eğilimini korumuştur.

Şekil 19. İnternet Bağlantı Yeri

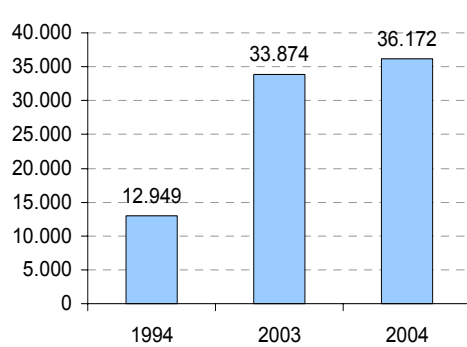
Kaynak: İrlanda, Hanehalkı Bilişim Anketi, 2005 - Peppers and Rogers Group Analizi

Şekil 20. İnternet Bağlantısı Olan Ev Oranı

İrlanda bireylerin etkin biçimde BİT kullanmasını hedeflemesi ve bu yolda attığı adımlar sonucunda verimli bir iş gücü planlaması gerçekleştirmiştir. Bunun yanında BİT'leri kendilerini geliştirmek ve iş akışını kolaylaştırmak amacıyla hayatına entegre etmenin önemini kavramış bir toplum bilinci yaratmayı başarmıştır. İrlanda tarafından, etkin BİT kullanımı konusunda elde edilen yüksek verimliliğe en güzel örnek 1994 yılında 13.000 ABD doları seviyesinde olan kişi başı yıllık gayri safi yurtiçi hasılanın 2004 yılında BİT programlarının yadsınamaz katkısı ile 36.172 ABD Doları seviyesine gelmesi olmuştur.

Şekil 21. İrlanda Kişi Başı Yıllık GSYİH

Kaynak: İrlanda, Hanehalkı Bilişim Anketi, 2005 - Peppers and Rogers Group Analizi

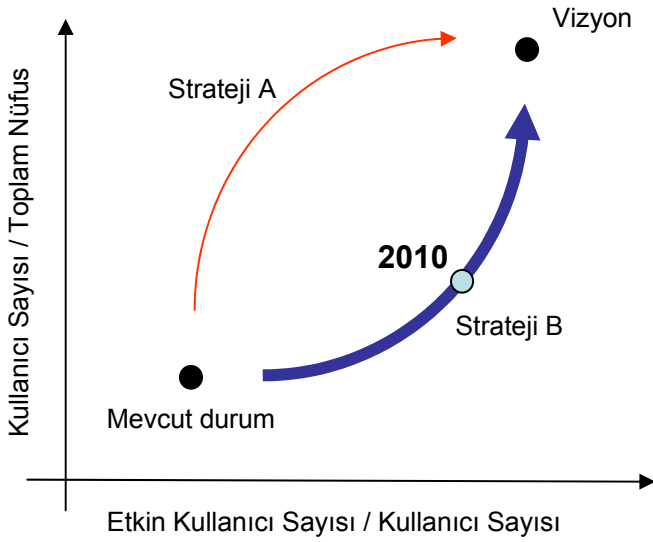
İrlanda'nın uyguladığı BİT programları sayesinde bugün geldiği noktayı aşağıdaki gibi özetleyebilmekteyiz:

- Net vizyon ve güçlü hükümet liderliği
- Öğrenme kültürüne odaklanma
- Eğitim ve kabiliyete yatırım
- Kalifiye ve motive edilmiş genç nüfus
- Yüksek üretim büyümesi

4. Stratejik Yön

Yönlendirme Komitesi değerlendirmesi doğrultusunda etkin kullanım odaklı strateji seçilmiş ancak fırsatçı bir yaklaşımla da kullanıcı sayısının artırılmasına karar verilmiştir

Şekil 22. Stratejik Yön

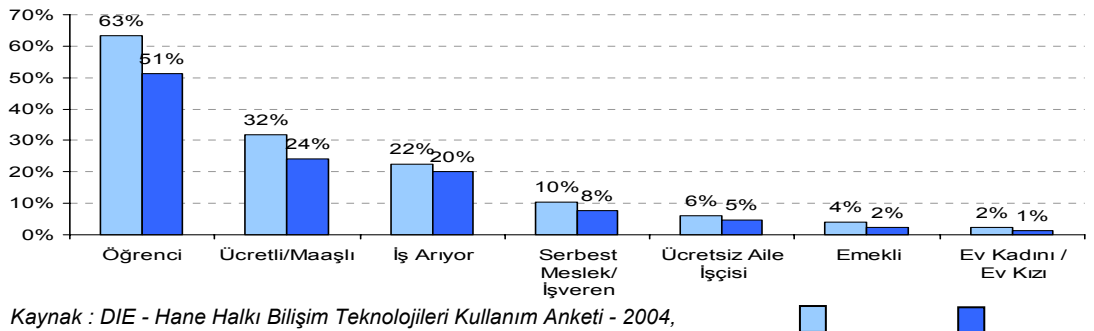
Uzun vadede hem kullanıcı sayısının artırılması hem de bu kullanıcılar içerisindeki etkin kullanım oranının artırılması hedeflenirken 2010 yılında bu vizyon doğrultusunda giderken etkin kullanımın önceliklendirilmesine karar verilmiştir.

Bu bağlamda belirli segmentlere (öğrenci, çalışan ve işsiz) odaklanılacak, ancak diğer segmentlerde de (ev kadınları ve kızları ile emekliler) gerekli erişim, yetkinlik ve motivasyon artırılması için bir dizi faaliyetlerde bulunulacaktır.

Etkin kullanım odaklı stratejinin seçilmesinin temel nedenleri aşağıdaki gibidir:

- Bilgi Toplumu Stratejisi Projesi'nin vizyonu bilgi teknolojileri kullanımı ile toplumun sosyal ve ekonomik refahının artırılmasıdır. Hem sosyal refah hem de ekonomik refah için etkin kullanım gerekmektedir.
- Etkin kullanım için önceliklendirilmesi gereken segmentler öğrenciler, çalışanlar ve işsizlerdir. Öğrencilere gerekli erişim, yetkinlik ve motivasyonun verilmesi, bundan sonraki nesillerin bilgi teknolojileri kullanımını garantileyecektir. Diğer taraftan çalışanların bilgi teknolojilerini kullanmaya başlaması kısa vadede ekonomik faydayı getirecektir. İşsizler de bilgi teknolojileri kullanımı ile profesyonel yetkinliklerini geliştirip değişen işgücü pazar yapısının ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeye gelebileceklerdir.
- Diğer taraftan bu üç segment mevcut durumda bilgi ve iletişim teknolojilerini en fazla kullanan ve etkin kullanım için en hızlı gelişim gösterecek potansiyele sahip olan segmentlerdir:

Şekil 23. Segmentlere Göre Bilgisayar ve İnternet Kullanımı (16-74)

Kaynak : DIE - Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Anketi - 2004, Peppers and Rogers Group Analizi

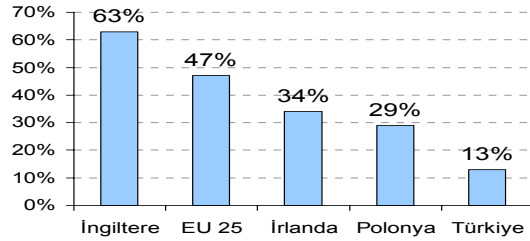
5. Temel Göstergeler

Seçilecek stratejiye göre belirlenmiş olan temel göstergeler için farklı hedefler belirlenecektir

Temel göstergeler gerçekleştirilecek olan stratejiler ne olursa olsun, bilgi toplumu olma yolunda uzun vadede hedeflenen kullanıcı sayısı ve etkin kullanım vizyonu doğrultusunda takip edilmesi ve artırılması gereken göstergelerden oluşmaktadır.

Temel göstergeler için Türkiye'nin mevcut durumuna ek olarak Mevcut Durum Analiz Raporu'nda seçilmiş olan İngiltere, İrlanda ve Polonya ile Avrupa Birliği 15 (AB 15) ve sonradan katılan diğer 10 ülkenin (AB+10) mevcut durum değerleri kıyaslama amacıyla sunulmuştur:

Şekil 24. İnternet Kullanıcısı Bireyler (16-74 Yaş)

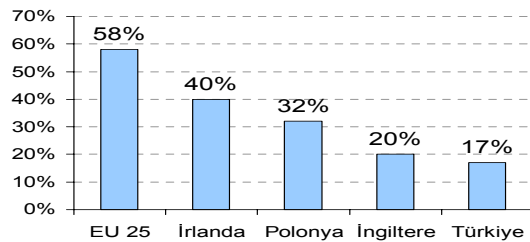

Kaynak : Eurostat – Eurostat Veri Tabanı– 2004,

2. İnternet Kullanıcısı Öğrenciler:

- İnternet kullanan öğrencilerin öğrenim gören bireylerin geneli içindeki oranıdır.
- Bu temel göstergelyi ölçümleyebilmek için son 3 ay içerisinde çeşitli amaçlar doğrultusunda İnternet kullanmış öğrencilerin toplum içerisindeki oranına bakılır.

Şekil 26. İnternet Kullanıcısı Çalışanlar (16-74 Yaş)

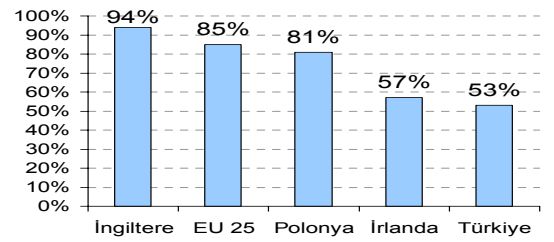

Kaynak : Eurostat – Eurostat Veri Tabanı– 2004,

1. İnternet Kullanıcısı Bireyler:

- İnternet kullanmış bireylerin toplumun geneline oranıdır.
- Bu temel göstergelyi ölçümleyebilmek amacıyla son 3 ay içerisinde İnternet kullanmış bireylerin nüfusun geneline oranı esas alınır.

Şekil 25. İnternet Kullanıcısı Öğrenciler (16-74 Yaş)

Kaynak : Eurostat – Eurostat Veri Tabanı– 2004,

3. İnternet Kullanıcısı Çalışanlar:

- İnternet kullanan çalışan bireylerin istihdam nüfusu içerisindeki oranıdır.
- Bu temel gösterge, son 3 ay içerisinde İnternet kullanmış çalışan, ücretsiz aile işçisi ve serbest meslek sahibi bireylerin toplam istihdam nüfusu içerisindeki oranı baz alınarak ölçümlenir.

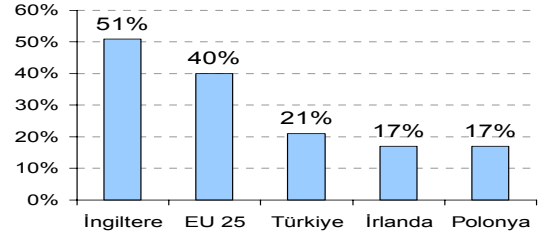
5. Temel Göstergeler

Hedefler belirlenirken stratejilerle beraber örnek ülkelerin seviyeleri dikkate alınacaktır

4. İnternet Kullanıcısı İşsizler:

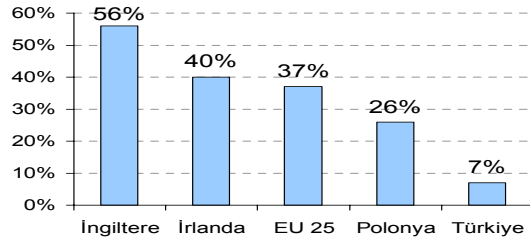
- İnternet kullanan işsiz bireylerin işsizlerin geneline oranıdır.
- Bu temel gösterge, son 3 ay içerisinde İnternet kullanmış olan işsiz bireylerin işsizlerin geneline oranı temel alınarak ölçümlenir.

Şekil 27. İnternet Kullanıcısı İşsizler (16-74 Yaş)

Kaynak : Eurostat – Eurostat Veri Tabanı– 2004,

Şekil 28. İnternet'e Bağlı Bilgisayar Bulunan Haneler

Kaynak : Eurostat – Eurostat Veri Tabanı– 2004,

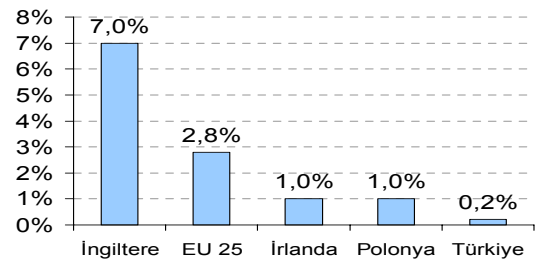
5. İnternet'e Bağlı Bilgisayar Bulunan Haneler:

- Bilgisayar ve İnternet'e bağlı bilgisayar bulunan hanelerin toplam hane sayısı içindeki oranını ölçümleyebilmek amacıyla hanelerdeki bilgisayar ve İnternet bağlantısı sahipliği oranları esas alınır.

6. Kamu İnternet Erişim Merkezinden (KIEM) İnternet'e Bağlanan Bireyler:

- Kamu İnternet erişim merkezlerinden İnternet bağlantısına erişen bireylerin toplam nüfus içerisindeki oranıdır.
- Bu temel göstergeyi ölçümleyebilmek için halk kütüphanelerinden ve kamu kurumlarından İnternet erişimini sağlayan bireylerin oranları toplanmıştır.

Şekil 29. KIEM'den İnternet'e Bağlanan Birey Oranı (16-74)

Kaynak : Eurostat – Eurostat Veri Tabanı– 2004,

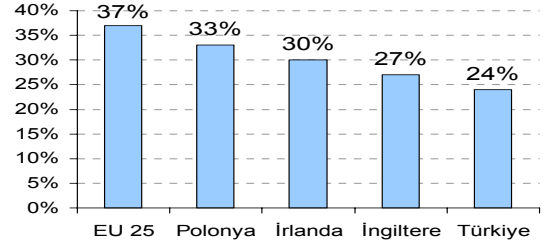
5. Temel Göstergeler

Belirlenen temel göstergeler ve hedefler uygulanacak stratejiler üzerinden dolaylı olarak maliyetlere etki edecektir

7. Güvenlik Problemi Yaşayan Kullanıcılar:

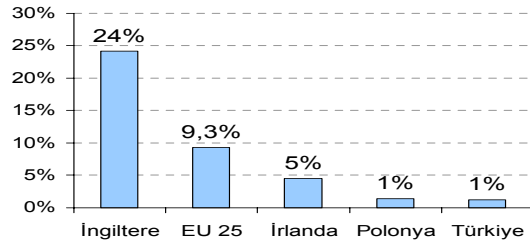
- Toplam İnternet kullanıcıları içerisinde güvenlik problemi yaşayan kullanıcıların oranıdır.
- Bu temel gösterge, son 3 ay içerisinde İnternet kullanan bireylerden kredi kartı, haksız kişisel bilgi kullanımı ve virüslerle ilgili sorun yaşamış olanları ölçer.
- Türkiye’de etkin kullanım düşük seviyede olduğundan güvenlik problemi yaşayan bireylerin oranı azdır ve bu rakam aldatıcıdır. İnternet üzerinden alışveriş, çevrimiçi işlem ve bilgi aktarımı oranları arttıkça İnternet üzerinde güvenlik problemi yaşayan bireylerin oranının hızla artması beklenmektedir.

Şekil 30. Güvenlik Problemi Yaşayan Kullanıcılar (16-74 Yaş)

Kaynak : Eurostat – Eurostat Veri Tabanı – 2004,

Şekil 31. Eğitim Amaçlı İnternet Kullanan Çalışanlar (16-74 Yaş)

Kaynak : Eurostat – Eurostat Veri Tabanı– 2004,

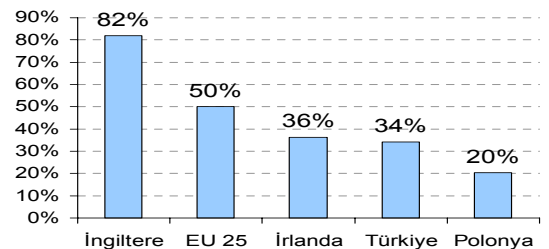
8. Eğitim Amaçlı İnternet Kullanan Çalışanlar:

- Çalışan bireylerin arasından eğitim amacıyla İnternet kullanan bireylerin istihdam nüfusuna oranıdır.
- Bu temel gösterge, son 3 ay içerisinde eğitim amacıyla İnternet kullanan çalışan, ücretsiz aile işçisi ve serbest meslek sahibi bireylerin çalışan nüfusun geneline oranı ile ölçümlenir.

9. Eğitim Amaçlı İnternet Kullanan Öğrenciler:

- İnternet üzerinde gerek okul ile ilgili gerekse de kişisel gelişim için eğitim amacıyla İnternet kullanan öğrencilerin öğrenim gören nüfusun tamamına oranıdır.
- Bu gösterge dahilinde eğitim ile ilgili İnternet sitelerinden bilgi alan, çevrimiçi kurs alan, örgün ve yaygın eğitim hakkında bilgi alan öğrencilerin oranı ölçülmektedir.

Şekil 32. Eğitim Amaçlı İnternet Kullanan Öğrenciler (16-74 Yaş)

Kaynak : Eurostat – Eurostat Veri Tabanı – 2004,

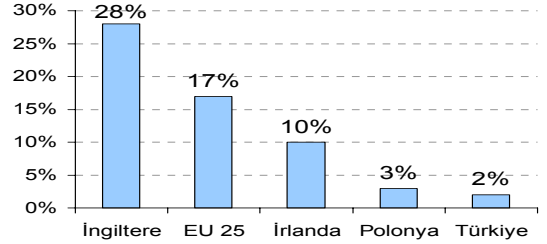
5. Temel Göstergeler

Belirlenen temel göstergeler ve hedefler uygulanacak stratejiler üzerinden dolaylı olarak maliyetlere etki edecektir

10. Çevrimiçi Alışveriş Yapan Bireyler:

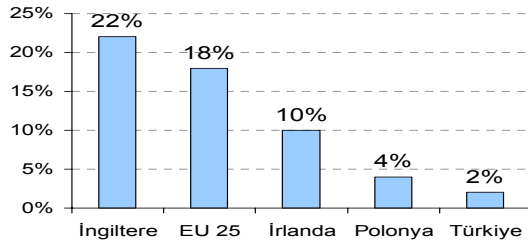
- Bireyler içerisinde İnternet üzerinden alışveriş yapan bireylerin toplum geneline oranıdır.
- Bu temel gösterge, son 3 ay içerisinde internet üzerinden alışveriş yapmış bireyleri baz almaktadır.

Şekil 33. Çevrimiçi Alışveriş Yapan Bireyler (16-74 Yaş)

Kaynak : Eurostat – Eurostat Veri Tabanı – 2004, Peppers and Rogers Group Analizi

Şekil 34. Çevrimiçi Bankacılık Yapan Bireyler (16-74 Yaş)

Kaynak : Eurostat – Eurostat Veri Tabanı– 2004, Peppers and Rogers Group Analizi

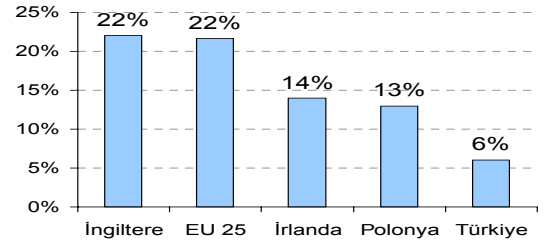
11. Çevrimiçi Bankacılık Yapan Bireyler:

- Bireyler içerisinde İnternet üzerinden bankacılık işlemlerini gerçekleştiren bireylerin toplum geneline oranıdır.
- Bu temel gösterge, son 3 ay içerisinde İnternet üzerinden bankacılık alanında faaliyette bulunmuş bireyleri baz almaktadır .

12. E-Devlet Hizmetlerini Kullanan Bireyler:

- Bireyler içerisinde İnternet üzerinden e-Devlet hizmeti alan bireylerin toplum geneline oranıdır.
- Bu temel gösterge, son 3 ay içerisinde İnternet üzerinden kamu kuruluşları İnternet sitesinden evrak indirmiş, bilgi almış veya dolu evrak göndermiş bireyleri baz almaktadır .

Şekil 35. E-Devlet Hizmetlerini Kullanan Bireyler (16-74 Yaş)

Kaynak : Eurostat – Eurostat Veri Tabanı– 2004, Peppers and Rogers Group Analizi

5. Temel Göstergeler

Her bir program başlığı birden fazla temel göstergeye olumlu etkilerde bulunacaktır

Stratejiye yönelik hedefler, hedeflere yönelik özelleştirilen programlar...

Belirlenmiş olan program başlıkları sadece bir temel gösterge değil aynı anda birden fazla temel göstergenin iyileştirilmesine yönelik faydalar sağlayacaktır. Bununla beraber bazı programlar belirli temel göstergelere yüksek seviyede katkıda bulunacak iken, bazı temel göstergelere sınırlı seviyede katkıda bulunacaktır. Hedef göstergeler ve belirlenen program başlıkları arasındaki fayda ilişkisi aşağıdaki matriste ifade edilmeye çalışılmıştır:

Tablo 2. Sosyal Dönüşüm Programlarının Temel Göstergelere Etkisi

Programlar	Okullarda BIT Altyapısı	Kamu İnternet Erişim Noktaları	Bilgisayar ve Bağlantı Sahipliği Kampanyası	Okullarda BIT Dersleri	Yetişkinlere BIT Kursları	BIT Eğitimi Sertifikasyonu	KIEM'ler İçin İnsan Kaynağı Geliştirilmesi	Askerlik Hizmetinde Temel BIT Yekiniği	Kamu Çalışanlarına Temel BIT Yekiniği	BIT ile Desteklenen Örgün Eğitim	BIT ile Desteklenen Yaygın Eğitim	Televizyon ve İnternet İşbirliği	Türkçe Çeviri Arayüzü	İnternet Güvenliği
İnternet Kullanıcısı Bireyler	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
İnternet Kullanıcısı Öğrenciler	●	●	●	●	●					●		●	●	●
İnternet Kullanıcısı Çalışanlar	●	●	●		●	●		●	●	●	●	●	●	●
İnternet Kullanıcısı İşsizler	●	●	●		●	●		●		●	●	●	●	●
İnternet'e Bağlı Bilgisayar Bulunan Haneler			●	●	●					●	●	●	●	●
KIEM'den Bağlanan Bireyler		●			●		●			●	●			●
Eğitim Amaçlı İnternet Kullanan Çalışanlar ve İşsizler		●	●		●						●		●	
Eğitim Amaçlı İnternet Kullanan Öğrenciler	●		●	●						●			●	●
Güvenlik Problemi Yaşayan Kullanıcılar				●	●									●
Çevrimiçi Bankacılık Yapan Bireyler		●	●		●						●			●
Çevrimiçi Alışveriş Yapan Bireyler		●	●		●						●			●
E-Devlet Hizmetini Kullanan Bireyler		●	●		●						●			●

6. Hedef Senaryolar

Belirlenen stratejik yön doğrultusunda hedefler AB ülkelerinin mevcut ve hedef durumları değerlendirilerek belirlenecektir

Şekil 36. Hedef Senaryolar

2010 yılında gelinmesi istenen nokta ve ülkenin kapasitesi gerçekçi bir yaklaşımla değerlendirilerek, çok iyi, iyi ve orta olmak üzere üç senaryo belirlenmiştir. Senaryolar, temel göstergeler için belirlenmiş olan çok iyi, iyi ve orta seviyedeki hedeflerin gruplanmasından oluşmaktadır:

- 3 Ekim 2005 tarihinde Avrupa Birliği üyelik müzakerelerine başlayan Türkiye için çok iyi hedef, belirlenen temel göstergeler için AB'ye üye olan 25 ülkenin 2010 yılında ulaşacakları seviye olarak belirlenmiştir.
- Orta seviyedeki hedef ise AB 25 ülkelerinin bugün gelmiş oldukları yere ulaşmaktır.
- İyi seviyedeki hedef ise çok iyi ve orta seviyedeki hedeflerin ortasında bir noktaya ulaşmaktır.

Tablo 3. Temel Göstergeler ve Senaryolar

Temel Göstergeler (16-74 Yaş Arası)	Mevcut Durum Türkiye - 2004 ^(*)	Orta Senaryo AB 25 - 2004 ^(**)	İyi Senaryo Ortalama	Çok iyi Senaryo AB 25 - 2010 ^(***)
1- İnternet Kullanıcısı Bireyler	13%	%47	%44	%51****
2- İnternet Kullanıcısı Öğrenciler	53%	%85	%89	%96
3- İnternet Kullanıcısı Çalışanlar	17%	%58	%68	%77
4- İnternet Kullanıcısı İşsizler	21%	%40	%48	%56
5- İnternet'e Bağlı Bilgisayar Bulunan Haneler	7%	%37	%43	%48
6- KIEM'den Bağlanan Bireyler	0,2%	%2,8	%4,1	%5,1
7- Güvenlik Problemi Yaşayan Kullanıcılar ^(****)	24%	%37	%30	%24
8- Eğitim Amaçlı İnternet Kullanana Çalışanlar ve İşsizler	1,2%	%9,3	%24	%39
9- Eğitim Amaçlı İnternet Kullanan Öğrenciler	34%	%50	%64	%78
10- Çevrimiçi Bankacılık Yapan Bireyler	2,1%	%18	%26	%33
11- Çevrimiçi Alışveriş Yapan Bireyler	2,2%	%17	%24	%30
12- E-Devlet Hizmetlerini Kullanan Bireyler	5,9%	%22	%27	%35

Kaynak : (*) DIE, Hanehalkı Bilgi Teknolojileri Kullanımı Anketi – 2004,

(**) Eurostat, Bilgi toplumu İstatistikleri – 2004,

(***) Peppers and Rogers Group Tahminleri (3 yıllık veriler üzerinden tahminleme yapılmıştır)

Not (****) Türkiye de çevrimiçi alışveriş ve işlem oranlarının oldukça düşük olduğundan İnternet üzerinde güvenlik problemi yaşayan kullanıcıların oranı oldukça düşüktür. Çok iyi senaryoda çevrimiçi alışveriş ve işlem oranları artmasına rağmen mevcut durumdaki oranın artmaması hedeflenmiştir.

(*****) Türkiye'de 16-74 yaş arası nüfusun %34'ünü ev kadınları ve kızları oluşturmaktadır ve bu kesim doğrudan ulaşılması görece olarak zor bir kesimdir. Bu nedenle 2010 yılında Avrupa Birliği 25 genelinde ortalama %61 oranında İnternet kullanıcısı tahmin edilmekteyken Türkiye için hedef %51'e çekilmiştir.

6. Hedef Senaryolar

Her bir senaryo kapsamında, hedeflere ulaşmak için farklı yıllık ortalama büyüme oranı gerekmektedir

Her bir temel gösterge için senaryolar bazında ortaya konan hedeflere ulaşmak amacıyla 2005 yılından 2010 yılına kadarki 6 yıllık süreç içerisinde gerekli olan yıllık ortalama büyüme miktarları hesaplanmış ve aşağıdaki tabloda temel gösterge detayında gösterilmiştir:

- Orta seviye senaryo için AB 25 ülkelerinin 2004 yıl sonu itibarı ile temel göstergeler bazındaki seviyelerine ulaşmak hedeflenmiştir.
- Örnek olarak 2010 yılında Türkiye’de İnternet kullanıcı oranını %13’den %51’e çıkarmak için 6 sene boyunca İnternet kullanan birey sayısı yıllık ortalama %26 büyümelidir.
- Her ne kadar 2010 yılına gelindiğinde AB 25 ülkeleri belirtilen temel göstergeler bazında daha ileri gidecek olsalar da, Türkiye’nin mevcut durumu gözetildiğinde bu ülkelerin 2004 mevcut durumuna ulaşabilmek önemli bir gelişme olacaktır.
- Çok iyi seviye senaryoda ise 2010 yılında AB 25 ülkeleri ile aynı seviyeye gelinmesi hedeflenmektedir. Bu da AB 25 ülkelerinden daha hızlı büyümek gerektirmektedir.
- İyi seviye senaryoda ise Türkiye 2010 yılında AB ülkelerinin 2004 yıl sonunda ulaştıkları hedefin ötesine geçmiş lakin hala ortalamayı yakalayamamış olacaktır. Ancak gerekli olan büyüme oranları incelendiğinde iyi seviye senaryonun son derece zorlu bir hedef olduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 4. Senaryolar İçin Gerekli Ortalama Yıllık Büyüme Oranları

Temel Göstergeler (16-74 Yaş Arası)	Türkiye 2004	Orta Senaryo		İyi Senaryo		Çok İyi Senaryo	
		Yıllık Büyüme	2010 Hedefi	Yıllık Büyüme	2010 Hedefi	Yıllık Büyüme	2010 Hedefi
1- İnternet Kullanıcısı Bireyler	13%	24%	47%	23%	44%	26%	51%
2- İnternet Kullanıcısı Öğrenciler	53%	8%	85%	9%	89%	10%	96%
3- İnternet Kullanıcısı Çalışanlar	17%	23%	58%	26%	68%	29%	77%
4- İnternet Kullanıcısı İşsizler	21%	11%	40%	15%	48%	18%	56%
5- İnternet’e Bağlı Bilgisayar Bulunan Haneler	7%	32%	37%	35%	43%	38%	48%
6- KIEM’den Bağlanan Bireyler	0,2%	55%	2,8%	65%	4,1%	72%	5,1%
7- Güvenlik Problemi Yaşayan Kullanıcılar ^(*)	24%	7%	37%	4%	30%	0%	24%
8- Eğitim Amaçlı İnternet Kullanana Çalışanlar ve İşsizler	1,2%	41%	9,3%	65%	24%	79%	39%
9- Eğitim Amaçlı İnternet Kullanan Öğrenciler	34%	7%	50%	11%	64%	15%	78%
10- Çevrimiçi Bankacılık Yapan Bireyler	2,1%	43%	18%	52%	26%	58%	33%
11- Çevrimiçi Alışveriş Yapan Bireyler	2,2%	41%	17%	49%	24%	55%	30%
12- E-Devlet Hizmetlerini Kullanan Bireyler	5,9%	25%	22%	29%	27%	35%	35%

Not (*) Türkiye de çevrimiçi alışveriş ve işlem oranların oldukça düşük olduğundan İnternet üzerinde güvenlik problemi yaşayan kullanıcıların oranı oldukça düşüktür. Çok iyi senaryoda çevrimiçi alışveriş ve işlem oranları artmasına rağmen mevcut durumdaki oranın artması hedeflenmiştir.

6.1. Programlar

Okullarda BİT Altyapısı

Öğrenciler için BİT'e Erişim ve Yetkinlik İmkanları

Önceliklendirilmiş olan öğrenci segmentinin bilgi ve iletişim teknolojileri yetkinliklerinin ve erişimlerinin artırılması amacıyla okullardaki mevcut BİT altyapısının geliştirilmesi gerekmektedir.

Okullarda belirli bir seviyede BİT alt yapısı bulunmakla beraber bu alt yapı öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verecek seviyede değildir.

Bu sebeple okullarda BİT Laboratuvarları kurulması gerekmektedir. BİT Laboratuvarları'nın kurulum amaçları aşağıdaki gibidir:

- Öğrencilere BİT eğitimi verilebilecek ortamın sağlanması
- Öğrencilerin belirlenen zamanlarda bilgisayar kullanımı ve İnternet bağlantısı ihtiyaçlarının karşılanması
- Öğrencilerden arta kalan zamanlarda bu laboratuvarlardaki kapasitenin halka açılması ile onlara erişim imkanları sağlanması

Okullarda BİT Laboratuvarlarının kurulması için gerekli harcama kalemleri ve tahmini maliyetler aşağıdaki gibidir:

BİT Laboratuvarı Harcama Kalemleri	Fiyat (Avro)
Yazılım(*)	3.105.500 €
Donanım (**)	56.690.301 €
Ağ Altyapısı(***)	3.842.279 €
Diğer(****)	2.521.666 €
Toplam	66.159.746 €

(*) Yazılım: Eğitim Amaçlı DVD, Eğitim Amaçlı VCD

(**) Donanım : Masa Üstü Bilgisayar, Kesintisiz Güç Kaynağı, Projeksiyon Makinesi, Siyah Beyaz Yazıcı, Ses Sistemi, Dijital Kamera ve Projeksiyon Perdesi

(***) Ağ Altyapısı: Erişim Sağlayıcı, Kablosuz İnternet Adaptörü

(****) Dekorasyon: Bilgisayar Masası, Ofis Sandalyesi; Dokümantasyon: Süreli Yayınlar, Kitaplar

6.1. Programlar

Kamu İnternet Erişim Merkezleri (KİEM)

Yetişkinler için BİT'e Erişim ve Yetkinlik İmkanları

Yetişkinlerin, yani öncelikli olarak çalışanlar ve işsizler olmak üzere, ev kadınları ile kızlarının ve emeklilerin bilgi ve iletişim teknolojileri yetkinliklerinin ve erişimlerinin artırılması gerekmektedir.

Bireylerin erişim imkanları önündeki en büyük engel ekonomik nedenlerden dolayı bilgisayar ve İnternet sahibi olamamalarıdır. Nüfusun önemli bir kısmı gelir seviyeleri sebebiyle evlerinde bilgisayar ya da İnternet bağlantısı sahibi olamamaktadır. Özellikle ev kadınları ve kızları evlerinde bilgisayar ve İnternet bağlantısına sahip değiller ise, İnternet Kafe gibi mekanların mevcut maskülen yapısından dolayı evleri dışında da BİT erişimi imkanı bulamamakta ve bu teknolojilerden faydalanamamaktadırlar.

Bu sebeple kamuya açık ve ücretsiz olarak hizmet veren İnternet erişim merkezleri kurulmalıdır. Kamu İnternet Erişim Merkezleri'nin (KİEM) kurulum amaçları aşağıdaki gibidir:

- Başta kadınlar olmak üzere, bireylerin bilgisayar kullanımı ve İnternet bağlantısı ihtiyaçlarının karşılanması,
- Yetişkinlere, özellikle de çalışan ve işsizlere uluslararası sertifikasyona uygun BİT yetkinliklerinin kazandırılması,

Kütüphaneler, Halk Eğitim Merkezleri, Gençlik Merkezleri, Yerel Yönetim Hizmet Merkezleri başta olmak üzere seçilen senaryo doğrultusunda ve her ilde belirlenecek minimum sayıda olmak üzere, nüfus yoğunluğuna göre önceliklendirilen illerde KİEM'ler kurulacaktır.

Fiziksel olarak mümkün olan yerlerde tekerlekli sandalye rampası eklenerek özürli vatandaşların da bu merkezlerden yararlanması sağlanacaktır.

KİEM'ler için gerekli harcama kalemleri ve maliyetler aşağıdaki gibidir:

KİEM Harcama Kalemleri	Fiyat (Avro)
Donanım (*)	51.970.500 €
Ağ Altyapısı(**)	4.014.000 €
Diğer(***)	10.017.000 €
Toplam	66.001.500 €

(*) Donanım ve Multimedya : Masa Üstü Bilgisayar, Kesintisiz Güç Kaynağı, Siyah Beyaz Yazıcı, Televizyon

(**) Network Altyapısı: Erişim Sağlayıcı, Kablosuz İnternet Adaptörü, 512 kb/s ADSL Bağlantısı

(***)Dekorasyon: Bilgisayar Masası, Ofis Sandalyesi

6.1. Programlar

Bilgisayar ve İnternet Bağlantısı Sahipliği Kampanyaları

Öğrencilere ve Yetişkinlere Bilgisayar ve Genişbant İnternet paketi

Özellikle üniversite öğrencileri başta olmak üzere öğrencilere ve yetişkinlere evlerinde bilgisayar ve İnternet bağlantısı sahipliği sağlanması gerekmektedir.

Bireylerin erişim imkanları önündeki en büyük engel ekonomik nedenlerden dolayı evlerinde bilgisayar ve İnternet sahipliği oranlarının son derece düşük olmasıdır. Bilgisayar olan evlerin de %50'sine yakın kısmında İnternet bağlantısı bulunmamaktadır.

Bu sebeple uzun vadeli düşük taksitler ile ödeme imkanı sağlanan kampanyalarda öğrencilere, çalışanlara ve işsizlere özel fiyatlar teklif edilmek üzere toplumun tüm bireylerine bilgisayar ve genişbant İnternet erişimi aynı paket içerisinde verilmelidir.

Bilgisayar ve İnternet bağlantısı sahipliği kampanyalarının amacı aşağıdaki gibidir:

- Hanelerdeki bilgisayar ve İnternet penetrasyonunu yükseltmek
- Bireylere bilgisayarlar sağlayarak hem evlerinde, hem de işyerlerinde / okullarında bu bilgisayarları kullanabilmelerini sağlamak
- Gündelik hayatlarında bilgisayar ve İnternet kullanımını artırmak
- Haneye giren en az bir bilgisayar ve İnternet bağlantısı ile aile içindeki tüm bireyler için gerekli erişim imkanını sağlamak

Özel sektör – kamu işbirliği ile gerçekleştirilecek olan bu kampanyalarda özel sektörün ölçek ekonomisi faktörleri ile fiyat düşürmesi, kamunun ise hem diz üstü bilgisayar için hem de bağlantı için KDV, özel iletişim vergisi gibi vergilerden vazgeçmesi gerekmektedir. Özel ya da kamuya ait bir bankanın da uzun vadeli taksitler için finansman desteği vermesi gerekmektedir. Kamunun toplam maliyeti almadığı vergiler olacaktır.

Gerekli harcama kalemleri ve birim maliyetler aşağıdaki gibidir:

Harcama Kalemleri	Aylık (Avro)	Toplam (Avro)	Harcama Kalemleri	Aylık (Avro)	Toplam (Avro)
Diz Üstü Bilgisayar ve Wireless Modem (36 Ay Vade *)	24 €	854 €	Masa Üstü Bilgisayar ve Wireless Modem (36 Ay Vade *)	19 €	689 €
Devletin Almayacağı Vergi (Donanım Ücreti)	-	116 €	Devletin Almayacağı Vergi (Donanım Ücreti)	-	94 €
Genişbant İnternet Bağlantısı (36 Ay Abonelik **)	14 €	504 €	Genişbant İnternet Bağlantısı (36 Ay Abonelik **)	14 €	504 €
Devletin Almayacağı Vergi (Erişim Ücreti)	-	180 €	Devletin Almayacağı Vergi (Erişim Ücreti)	-	180 €
Toplam	(***)38 €	1.654 €	Toplam	(***)33 €	1.467 €

(*) Öğretmenlere bilgisayar sahipliği kampanyasındaki ve mevcutdurum analizindeki fiyatlar baz alınmış, wireless modem eklenmiştir.

(**) Geniş Bant İnternet Bağlantısı: 256 kb/s ADSL Bağlantısı

(***) Vatandaşın ödeyeceği aylık toplam tutar

6.1. Programlar

BİT Eğitimi

Okullarda BİT Eğitimi ve Yetişkinlere BİT Kursları

Öğrencilere Uluslararası Standartlarda BİT Eğitimi

Hem genç nesilin, hem de bu vasıta ile gelecek nesillerin gerekli BİT yetkinlikleri ile donatılmasını sağlamak amacı ile okullarda öğrencilere BİT eğitiminin verilmesi gerekmektedir.

Değişen ekonomik yapının ihtiyacı olan BİT yetkinlikleri ile donatılmış iş gücü, okullarında BİT eğitimi almış bireyler ile karşılanacaktır. Bu sebeple Fen Liseleri, Anadolu Liseleri ve özellikle de Meslek Liseleri'nden başlamak üzere, öğrencilere düzenli ve her sene daha bir ileri seviyede yetkinlik kazandıran BİT eğitimleri verilmelidir. Bu BİT eğitimleri bahsi geçen BİT laboratuvarlarında verilecektir.

Okullarda BİT eğitimi programının genel olarak amacı aşağıdaki gibidir:

- Öğrencilere, etkin kullanıma yönlendirecek şekilde BİT yetkinlikleri vermek
- Her bir BİT yetkinlik seviyesi için uluslararası geçerliliği olan BİT sertifikaları vermek
- Öğrencileri diğer okul dersleri ve kişisel gelişimleri için BİT kullanmaya teşvik etmek ve yönlendirmek

Yetişkinlere Uluslararası Standartlarda BİT Eğitimi

Yetişkin bireylerin günlük yaşamlarında ve çalışma hayatlarında bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımı ile sosyal ve ekonomik refaha katkıda bulunmaları gerekmektedir.

Ülkemizde bireylerin sadece %7'si bilgi ve iletişim teknolojileri hakkında 3 saatten fazla eğitim almıştır. Diğer taraftan ülkedeki bireylerin %62'sinin İnternet hakkında hiçbir fikri yoktur. Ayrıca yaş grupları incelendiğinde orta ve üstü yaş grubunun bilgisayar ve İnternet kullanım oranlarının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Bu sebeple ülke ekonomisine doğrudan katkıda bulunan çalışanlar ve bu potansiyeli realize etmek için bekleyen işsizler öncelikli olmak üzere, toplumun tüm segmentlerine etkin kullanım için gerekli olan BİT eğitimleri verilmelidir. Bu BİT eğitimleri bahsi geçen Kamu İnternet Erişim Merkezleri'nde (KİEM) ve öğrencilerden arta kalan zamanlarda okullardaki BİT Laboratuvarları'nda verilmelidir.

Yerel yönetimlerle koordinasyon içerisinde, katılımcı sayısının artırılması gerekmektedir.

Yaşam Boyu BİT Kursları'nın genel olarak amacı aşağıdaki gibidir:

- Yetişkinlere, etkin kullanımı yönlendirecek şekilde BİT yetkinliği kazandırmak
- Her bir BİT yetkinlik seviyesi için uluslararası geçerliliği olan BİT sertifikaları vermek
- Çalışanları ve işsizleri kişisel gelişimleri için BİT kullanmaya teşvik etmek ve yönlendirmek

6.1. Programlar

BİT Eğitimi

Kamu Çalışanlarına ve Askerlik Hizmetinde BİT Eğitimi

Kamu Çalışanların Uluslararası Standartlarda BİT Eğitimi

Sağlık personeli ile idari ve teknik personelin iş süreçlerinde daha yetkin ve verimli hale gelebilmesi için temel seviyede BİT yetkinliklerine ihtiyaç duyacak personel grubuna BİT yetkinlikleri kazandırılmasının gerekmektedir.

Kamu personelinin günlük hayatlarında ve iş süreçlerinde faydalanabilecekleri BİT yetkinlikleriyle donandırılması hedeflenmektedir. Bu sebeple kamu personeline KİEM'lerde yetişkinlere sağlanacak BİT eğitimi sürecinde öncelik tanınacak ve dört temel BİT yetkinliği alanında kurs imkanları sağlanacaktır. Bu kurs imkanları KİEM'ler ve Okullarda BT Laboratuvarları faaliyete geçtikten sonra, buralarda atıl kalan eğitime ayrılmış saatlerde yıllara dağılacak şekilde sağlanacaktır.

Kamu Çalışanlarına BİT Eğitimi programının genel olarak amacı aşağıdaki gibidir:

- Kamu çalışanlarını etkin kullanımına teşvik edecek ve kişisel gelişimlerine fayda sağlayacak BİT yetkinlikleri kazandırılması
- Kamu çalışanlarının etkin BİT kullanımı yetkinliklerini geliştirerek kullanılan BİT altyapısına entegrasyon süreçlerini hızlandırmak

Askerlik Hizmetinde Uluslararası Standartlarda BİT Eğitimi

Bireylerin günlük hayatlarında istenilen düzeyde etkin BİT kullanımı gerçekleştirebilmeleri için belirli BİT yetkinliklerine sahip olması gerekmektedir. Askerlik görevini yerine getiren bireyler bu doğrultuda erişilmesi gereken geniş bir tabanı teşkil etmektedir. Bu sebeple askerlik görevini icra eden bireylere eğitim seviyeleri göz önünde bulundurularak temel BİT yetkinlikleri kazandırılacaktır.

Proje kapsamında sayısı yaklaşık 400 bini bulan askerlik görevini yerine getirmekte olan bireyler içerisinde lise ve dengi kurumlardan daha alt düzey eğitim kurumlarından mezun bireylere genel bilgisayar okur yazarlığı eğitimi verilecektir. Lise ve daha ileri seviyede eğitim kurumlarından mezun bireylere ise daha ileri seviyede BİT eğitimi verilecektir. Eğitim verilmesi amacıyla KİEM'lerde ve okullarda kurulacak BT laboratuvarlarında atıl durumda bulunan kapasite kullanılacaktır.

Askerlik Hizmetinde BİT Kursları'nın genel olarak amacı aşağıdaki gibidir:

- Bireyleri etkin kullanıma teşvik edecek ve bireylerin kişisel gelişimlerine fayda sağlayacak BİT yetkinlikleri kazandırılması
- Belirli eğitim seviyesindeki bireylere Her bir BİT yetkinlik seviyesi için uluslararası geçerliliği olan BİT sertifikaları verilmesi
- Askerlik görevini tamamladıktan sonra meslek gruplarında çalışan ve işsiz segmentlerine dahil olacak bireylerin kişisel gelişimleri için BİT kullanmaya teşvik etmek ve yönlendirmek

6.1. Programlar

KİEM'ler İçin İnsan Kaynağı Geliştirilmesi

KİEM'lerde Eğitmenlik ve Danışmanlık Yapacak Kadronun Oluşturulması

Ülke genelinde kademeli olarak kurulacak olan 4500 Kamu İnternet Erişim Merkezi'nde ders alacak bireylere BİT eğitimi verecek şekilde yarı zamanlı olarak istihdam edilecek BİT Eğitmenleri gerekmektedir.

Mevcut durumda Halk Eğitim Merkezleri'nde görevli 55'i kadrolu, 271'i sözleşmeli toplam 326 BİT eğitmeni görev yapmaktadır. Kabaca 4200 BİT eğitmeni açığı ortaya çıkacaktır.

Bu ihtiyacı karşılamak amacıyla ya örgün eğitimde istihdam edilmiş ve edilecek olan öğretmenler ek ücret ödenerek KİEM'lerde ders vermek üzere yarı zamanlı olarak istihdam edilecek ya da üniversitelerin muhtelif bölümlerinden (iki yıllık meslek yüksek okulu, ön lisans bölümleri, lisans bölümleri) mezun olmuş olan ve sözleşmeli olarak KİEM'lerde çalışacak bireyler istihdam edilecektir.

KİEM'lerde çalışacak ve gerek operasyonel idareyi gerçekleştirecek, gerekse de KİEM'lerden faydalanan vatandaşlara kullanım desteği verecek kişilere ihtiyaç duyulacaktır. Her bir KİEM için 1 operasyonel olmak üzere toplamda 4500 elemana ihtiyaç duyulacaktır.

KİEM'lerde görev alacak kadronun oluşturulması için gerekli harcama kalemleri ve birim maliyetler aşağıdaki gibidir:

KİEM'ler İçin İK Geliştirilmesi Harcama Kalemleri	Toplam (Avro)
Eğitim(*)	174.000 €
Diğer(**)	87.957.000 €
Toplam	88.131.000 €

(*) Eğitim: Dokümantasyon

(**) Diğer: Eğitim Lojistiği, Operasyonel Eleman Maaşı, BİT Eğitmeni Maaşı

6.1. Programlar

BİT Eğitimi Sertifikasyonu

Kamu Çalışanların Uluslararası Standartlarda BİT Eğitimi

Ülke genelinde çeşitli kurumlar tarafından bireylere sağlanan BİT kurslarının standart bir müfredatla sunulması ve sonucunda standart bir sertifikasyon sistemi uygulanması gerekmektedir.

Çeşitli kurumlar tarafından farklı müfredatlarla verilen BİT eğitimi programlarının müfredatının standart hale getirilmesi bu eğitim programlarının geçerliliğinin kurumlar tarafından daha rahat kabul edilmesi ve kalitesinin kontrol edilebilmesi için önem taşımaktadır.

Bu bağlamda bireylere verilecek BİT eğitimi programlarının sertifikasyon sağlayabilmesi için eğitim programlarının kapsam bakımından uyması gereken standartlar belirlenecektir. Standartları sağlayan kurumların eğitim programları sonucunda dağıtacakları tescil niteliği taşıyan sertifikalar da standart hale getirilecektir.

Eğitim kurumları tarafından bireylere sunulacak eğitim programlarında ve sertifikasyonda belirlenmesi gereken standartların amacı aşağıdaki gibidir:

- Kamu kurumları yanında özel kurumlar tarafından da verilen BİT eğitimi programlarının kalitesinin istenilen seviyede tutulması
- Bireylere verilmesi hedeflenen BİT eğitimi sonucunda bireylerin katılımının ve belirli yetkinlik düzeyine erişmelerinin yurtiçi ve uluslar arası düzeyde tescil edilmesi

6.1. Programlar

BİT ile Desteklenen Örgün Eğitim

Öğrencilere BİT destekli eğitim ve dönüştürülmüş sınıflar

Gerek eğitim kalitesini artırmak gerekse de öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımı motivasyonlarını artırmak amacıyla okullardaki eğitim müfredatının BİT kullanılarak öğrencilere sunulması gerekmektedir.

Ülkemizde eğitim kalitesi ve imkanları konusunda bölgeler arası farklılıklar olduğu anlaşılmaktadır. BİT destekli eğitim sayesinde ülke genelinde standart ve yüksek kalitede bir eğitimin verilmesi mümkün olabilecektir.

Bu sebeple eğitim sisteminin mümkün olan optimum seviyede BİT ile desteklenmesi ve eğitim verilen sınıfların bu sisteme imkan verecek şekilde dönüştürülmesi gerekmektedir.

BİT ile Desteklenen Örgün Eğitimin genel olarak amacı aşağıdaki gibidir:

- Eğitim kalitesinin seviyesini artırmak ve ülke genelinde standart hale getirmek
- Öğrencilerin BİT kullanımı konusunda motivasyonlarını artırmak ve Türkçe içeriği geliştirmek

BİT destekli eğitim verilebilmesi için okullardaki sınıfların dönüştürülmesi, yani BİT altyapısı ile donatılmasına ek olarak, müfredatın çevrimiçi olarak İnternet üzerinden ulaşılabilir hale getirilmesi ve derslerde bilgi teknolojilerinden faydalanılarak dersin anlatılması gerekmektedir. Paralel olarak öğretmenlerin de BİT kullanarak eğitim verebilmeleri için gerekli yetkinlikleri kazandırmak amacıyla eğitimcileri eğitmeleri gerekmektedir.

Dönüştürülmüş BİT sınıfları ve örgün eğitim e-Öğrenme dersleri için gerekli harcama kalemleri ve maliyetler aşağıdaki gibidir:

BİT ile Desteklenen Örgün Eğitim Harcama Kalemleri	Toplam (Avro)
Yazılım(*)	7.812.500 €
Donanım (**)	109.478.712 €
Ağ Altyapısı(***)	6.729.576 €
Diğer(****)	5.799.472 €
Toplam	129.820.260 €

(*) Yazılım: e-Öğrenme İçerik Geliştirme, e-Öğrenme İçeriğinin WEB Adaptasyonu (İçeriğin İnternet'e adaptasyonu eğitim teknolojisi tarafından gerçekleştirilecektir)

(**) Donanım : Masa Üstü Bilgisayar, Kesintisiz Güç Kaynağı, Projeksiyon Makinesi, Ses Sistemi, Dijital Kamera ve Projeksiyon Perdesi

(***) Ağ Altyapısı: Erişim Sağlayıcı, Kablosuz İnternet Adaptörü, Eğitim Yönetim Sistemi ve Sunucu (MEB bu sisteme ve sunucuya sahiptir)

(****) Dekorasyon: Bilgisayar Masası, Ofis Sandalyesi

6.1. Programlar

BİT ile Desteklenen Yaygın Eğitim

Yetişkinlere İnternet Üzerinden Eğitim

Toplum genelinde, özellikle çalışanlar ve işsizler için gerek profesyonel ihtiyaçlara cevap verecek gerek kişisel gelişimlerine katkıda bulunacak şekilde yetişkinlere İnternet üzerinden eğitimler verilmesi gerekmektedir.

Ülkemizde eğitim seviyesi değerlendirildiğinde sadece %8 üniversite mezunu ve %19 lise mezunu bulunmaktadır. Geri kalan %73'lük kesim ilköğretim mezunu ya da daha alt seviyededir. Düşük eğitim seviyesindeki vatandaşlarımız da yaşam boyu eğitim programlarından istenilen seviyede yararlanamamakta ve kendilerini geliştirememektedirler.

Bu sebeple gerek bölgeler arası gerekse gelir seviyesi farklılıklarından ortaya çıkan eğitim seviyesi farklılıklarını giderebilmek amacıyla İnternet üzerinden örgün eğitim verilmesi gerekmektedir.

BİT ile Desteklenen Yaygın Eğitim'in genel olarak amacı aşağıdaki gibidir:

- Yetişkinler arasında eğitim ve kültür seviyesini artırmak
- Çalışan ve işsizlere profesyonel ihtiyaçları doğrultusunda eğitimler vermek
- Yetişkinlerin BİT kullanımı konusunda motivasyonlarını artırmak
- Türkçe içeriği geliştirmek

İnternet üzerinden E-Öğrenme derslerinin verilebilmesi amacıyla bir eğitim portalı kurulmalı ve bu portal üzerinden çevrimiçi dersler verilebilmelidir.

Yaygın Eğitimde E-Öğrenme için gerekli harcama kalemleri ve maliyetler aşağıdaki gibidir:

Yaygın Eğitim E-Öğrenme Harcama Kalemleri	Toplam (Avro)
Yazılım(*)	7.812.500 €
Toplam	7.812.500 €

(*) Yazılım: İçerik Geliştirme, İçeriğin WEB Adaptasyonu (İçeriğin İnternet'e adaptasyonu eğitim teknoloğu tarafından gerçekleştirilecektir)

6.1. Programlar

İnternet Güvenliği

Çocuklar ve Yetişkinler için Güvenli Bir İnternet Ortamı

Bu alanda önlem alınırken, İnternet üzerinden haberleşme özgürlüğü ile kamu düzeni arasındaki hassas dengenin korunmasına özen gösterilmelidir. Haberleşme özgürlüğü ve haberleşmenin gizliliği esası Anayasa'nın 22. maddesinde, düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü ise 26. maddesinde hükme bağlanmış temel hak ve özgürlüklerdendir. Yine Anayasası'nın 13. maddesi temel hak ve özgürlüklerin, özlerine dokunulmaksızın, yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceğini belirtmiştir. Bu sınırlamaların, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaması gereği benimsenmiştir. Böylece çocukların zihinsel ve bedensel sağlığının, kişilik haklarının, ailenin, ticaretin ve kamu düzeninin korunması amacıyla İnternet üzerinde çeşitli denetim ve yasaklara başvurulurken, gereklilik ve ölçülülük kriterlerine bağlı kalınarak, hakkın özüne dokunmayacak nitelikte, Anayasa'ya uygun düzenlemeler getirilmelidir.

Çocukların Zihinsel ve Bedensel Sağlığının Korunması

İnternet üzerinden sunulan içeriğin bir kısmı meşru amaçlara yönelik ve çocukların eğitim ve gelişimine katkıda bulunacak nitelikte iken, bir kısmı sakıncalı ve/veya yasadışı niteliktedir. Çocukların sakıncalı ve/veya yasadışı nitelikteki içerikten korunması için, sakıncalı ve yasadışı nitelikteki içeriğin tanımlanması ve birbirinden ayrılması gerekmektedir.

Yasadışı nitelikteki içeriğin engellenmesi, esasen mevcut yasalar ile yasadışı kılınmış eylemlerin İnternet üzerinden gerçekleştirilmesinin engellenmesinden ibarettir. Diğer herhangi bir ortamda da yasadışı sayılan bu eylemlerin İnternet yolu ile gerçekleştirilmesi halinde suçun tespiti ve kovuşturması İnternet'in teknik özellikleri nedeniyle zorluk arz etmektedir.

Burada en önemli görevin erişim sağlayıcılar ve sunucu servis sağlayıcılara düştüğü kabul edilmektedir.

Ancak erişim sağlayıcılar ve sunucu servis sağlayıcıların içeriği sürekli denetim altında tutmaları mümkün değildir. Servis sağlayıcılara bu anlamda kusursuz sorumluluk yüklemek verilen hizmetin niteliği ile bağdaşmamaktadır. Bu konudaki karışıklıkların bertaraf edilmesi için kanunda erişim sağlayıcılar ve sunucu servis sağlayıcıların yükümlülüklerine ilişkin açık hükümler bulunmalıdır.

Servis sağlayıcılara genel olarak sundukları içeriği denetleme yükümlülüğü getirilmemelidir. Servis sağlayıcıların verdikleri hizmetin, teknik ve otomatik bir hizmet olduğu dikkate alındığında en etkin ve adil düzenleme, servis sağlayıcılarının sorumluluğunu:

- İçeriği sadece iletmek, saklamak ve sunmak hizmetinden öte içeriğin hazırlanması ve değiştirilmesine katılması;
- Yasadışı içeriğin kaynağı ile işbirliği içinde olması;
- İdari ve adli makamların içeriğin kaldırılması yada erişimin engellenmesine yönelik kararlarına uyulmaması;
- İçeriğin yasadışı olduğunu servis sağlayıcıya bildirildiği halde içeriğin kaldırılmaması halleri ile sınırlamaktır.

6.1. Programlar

İnternet Güvenliği

Çocukların Zihinsel ve Bedensel Sağlığının Korunması

İçeriğin sunulduğu servis sağlayıcının başka ÷lkede bulunması gibi nedenler ile yasadışı içeriğin ortadan kaldırılamadığı durumlarda, İnternet servis sağlayıcıların yükümlükleri, teknik olarak mümkün olduğu ölçüde erişimi engellemek ile sınırlı olmalıdır.

Ayrıca, kanunda hangi nitelikteki içeriğin kaldırılacağı yada bunlara erişimin engelleneceği, ve kaldırma ve engellemenin usulleri açık şekilde belirlenmelidir.

Son olarak, içeriğin genellikle ÷lke dışından iletildiği de düşünülerek, suçun engellenmesi ve kovuşturulması için uluslararası işbirliği artırılmalı, özellikle Interpol ve Europol kurumları ile etkin işbirliği içinde bulunulmalıdır.

Öte yandan sakıncalı içerik, yasadışı olmamakla beraber küçüklerin erişiminin uygun olmadığı içeriktir. Yasadışı içerik ile sakıncalı içeriğin farkı en açık olarak yasadışı içerik olan çocuk pornografisi ile sakıncalı içerik olan çocukların pornografik içeriğe erişimi örneklerinde gör÷lmektedir.

Sakıncalı içeriğin İnternet vasıtası ile sunulmasının yasaklanamayacağı aşıkardır. Ancak bu içeriği sunan servis sunuculara içeriğin sakıncalı olduğuna dair uyarı notu bulundurmaları ve yetişkinlere yönelik sitelere erişimin üyeliğe tabi olması ve üyelik şartları arasında yetişkin olmanın aranması öngör÷lmelidir.

Bunun yanı sıra AB eylem planında da öngör÷ldüğu gibi İnternet servis sağlayıcılar derneğinin kurulması ve mesleki etik kurallarının belirlenmesi teşvik edilmelidir.

Türkiye İnternet Servis Sağlayıcılar Derneği kurulmuş ancak henüz mesleki etik kuralları belirlenmemiştir. Batı Avrupa ÷lkelerinde benimsenmiş olan:

- kullanıcıların haberleşmelerinin özgürlüğu ve gizliliğine saygı duymak,
- kullanıcıların ve üçüncü kişilerin sunduğu içerikten sorumlu olmamak,
- ailelere çocukların sakıncalı ve yasadışı içerikten korunması yöntemlerine ilişkin bilgi sağlamak,
- talep üzerine filtre sistemleri sağlamak,
- çocukların velilerinin onayı olmaksızın kullanıcı olarak abone olmalarına izin vermemek gibi mesleki kuralların benimsenmesi ile özdenetim sistemi yoluyla çocukların korunması için etkin bir mekanizma kurulabilecektir.

Çocukların zihinsel ve bedensel sağlığının korunması için, ev, okul, kütüphane gibi filtre ve denetim sistemlerinin mümkün olduğu yerlerden erişim olanaklarının artırılması, böylece İnternet kafe gibi denetimin olmadığı alanlardan erişime talebin azaltılması yararlı olacaktır.

Ayrıca İnternet kafe işleticilerine çocukların korunması için üst düzey filtre ve güvenlik önlemleri alma zorunluluğu getirilmesi ve İnternet kafelerin denetimine ilişkin düzenlemeler öngör÷lmesi gereklidir.

6.1. Programlar

İnternet Güvenliği

Kişilik Haklarının Korunması

Medeni Kanun'un 24. maddesi uyarınca kişilik haklarına yapılan saldırılar hukuka aykırıdır ve hukuka aykırı olarak kişilik haklarına saldırılan kişi, hakimden saldırıda bulunanlara karşı korunma talep edebilir. Kişilik hakları ihlalinin İnternet üzerinden gerçekleştirilmesi halinde de Medeni Kanun'un 24. maddesi uygulama alanı bulacaktır. Öte yandan ihlal ceza hukuku anlamında suç niteliği taşıdığı takdirde, ayrıca kovuşturulacaktır. Bu konularda servis sağlayıcılar için bir kusursuz sorumluluk yada içeriği denetim yükümlülüğü getirmeksizin, çocukların zihinsel ve bedensel olarak korunması kapsamında açıklanan esaslara bağlı olarak, kişilik haklarını ihlal eder nitelikteki içeriği kaldırma ve engellemeleri öngörölmelidir. Kovuşturma ve yargılama esnasında bilişim teknolojilerinin özelliklerine uygun yöntemler benimsenmeli, gerektiği takdirde uluslararası işbirliğinden yararlanılmalıdır.

Kişilik haklarının, kişisel verilerin toplanması, kaydedilmesi, saklanması, değiştirilmesi, kullanılması, açıklanması, aktarılması, silinmesi yada değiştirilmesi ve benzeri şekilde işlenmesi suretiyle ihlal edilmesi de mümkündür. Bu bağlamda AB mevzuatına büyük ölçüde uygun olan Kişisel Verilerin Korunması Kanunu taslağının öncelikle ele alınıp, kanunlaşması gerekmektedir.

Kişilik Haklarının Korunması

E-tüketici halihazırda mesafeli satışlar başlığı altında 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve bu Kanun'a dayanan ikincil mevzuat kapsamında korunmaktadır. Ancak e-ticaret ve e-alışverişe ilişkin özel bir düzenleme getirilmeli, burada sadece tüketici hakları korunmasına ilişkin değil, elektronik ticaretin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar da belirlenmelidir. E-alışverişte ticari işletmeler arası yürütölen işlemler ile tüketiciye yönelik işlemler arasında ayrıma gidilmelidir. İşlemlerin elektronik ortamda yürütülmesine bağlı olarak ortaya çıkabilecek sorunlara ilişkin özel düzenlemeler getirilmelidir.

E-tüketici tanımı kanunda yer almalıdır. İnternet üzerinden alışveriş imkanı veren sitelerde sunulması gereken, satıcıya, sunulan hizmet veya mala, işlemin usullerine ilişkin bilgilerin doğru ve eksiksiz olmasına ilişkin düzenlemeler getirilmelidir. İnternet üzerinden verilen siparişlerden, ödemelerden, teslimattan ve teknik nedenlerden ortaya çıkabilecek sorunlara ilişkin özel hükümler öngörölmelidir. E-tüketicinin cayma hakkı özel olarak düzenlenmelidir. Ayrıca bu sitelerin tüketicinin güvenliğini sağlamaya yönelik sertifika ve benzeri önlemleri almaları zorunlu tutulmalıdır. Satıcının, güvenlik önlemi eksikliklerinden kaynaklanan zararları tazmin etmelerine ilişkin hükümler belirlenmelidir.

Kişisel verilerin korunması hakkındaki taslak mevzuata paralel olarak tüketicilerin alışveriş sitelerine sağladıkları bilgilerin izinsiz olarak paylaşılmaması hakkındaki kural ve yaptırımlar e-alışverişe ilişkin mevzuat kapsamında özel olarak düzenlenmelidir.

Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanunu taslağında, kart sahibinin hiçbir kusuru olmaksızın bilişim teknolojilerinin kullanılarak karta ilişkin bilgilerin ele geçirilmiş olması ve haksız kullanımı kart sahibinin daha sonra fark etmesi halinde verilecek zararlara karşı bir koruma öngörölmemiştir. E-alışverişte güvenliğin sağlanması amacıyla bu konuda özel bir düzenleme getirilmelidir. Bu bağlamda bankalar ve diğer finans kuruluşları için daha etkin bir sigorta sistemi zorunlu kılınmalıdır.

6.1. Programlar

Türkçe İçerik Televizyon ve İnternet İşbirliği ve Türkçe Çeviri Arayüzü

Mevcut Türkçe İçeriğin Zenginleştirilmesi Bireylerin ilgisini çekecek ve İnternet erişimi motivasyon seviyesini artıracak, farklı yöresel kültürlerin etkileşimine yardımcı olacak Türkiye'ye özgü Türkçe içeriğin geliştirilmesi gerekmektedir.

Mevcut durumda Kültür Bakanlığı web sitesi içerisinde ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının web sitelerinde bir çok değerli içerik bulunmasına rağmen bu içerik kullanımının ilgisini çekecek şekilde vatandaşlara sunulamamaktadır. Bu sebeple Türkiye'ye özgü içeriğin geliştirilip toplum genelinde internet erişimi motivasyon seviyesini artıracak şekilde kullanıcılara sunulması gerekmektedir. Bu doğrultuda devlet kurumlarının web sitelerinde bulunan mevcut Türkçe içeriğin çağın gerekleri doğrultusunda geliştirilmesi için bir Türkiye Kültür Portalı oluşturulmalıdır.

Kurulacak olan Türkiye Kültür Portalının amacı aşağıdaki gibidir:

- Vatandaşlara ulusal kültür, tarih ve değerler hakkında bilgi sunacak bir ortam sunmak
- Yöresel ve genel içerik oluşturmak için interaktif bir ortam yaratmak

Kurulacak Türkiye Kültür Portalı için gerekli harcama kalemleri aşağıdaki gibidir:

Televizyon ve İnternet İşbirliği Harcama Kalemleri	Toplam (Avro)
Yazılım	1.000.000 €
Ağ Altyapısı	100.000 €
Toplam	1.100.000 €

Yabancı İçeriğin Türkçeleştirilmesi Yabancı dil bilmeyen bireylerin İnternet kullanımına teşvik edilmesi amacıyla WWW üzerinde mevcut yabancı kaynaklı içeriklerin Türkçeleştirilmesi gerekmektedir.

Mevcut durumda dünyada WWW (world wide web) üzerinde yayımlanan içeriğin çok büyük bir kısmı İngilizce'dir. Diğer dillerde yayımlanan içeriğin önemli bir çoğunluğu da aynı zamanda İngilizce olarak yayınlanmaktadır. Türkiye'de ise İngilizce bilen birey oranı oldukça düşüktür. Dolayısı ile gerekli yetkinlik ve erişim imkanlarına sahip olsa bile toplumun önemli bir kısmı WWW üzerindeki içeriğin büyük çoğunluğundan yararlanamamaktadır. Bu nedenle İngilizce yetkinliği olmayan bireylerin İngilizce içerikten faydalanabilmesi için bir çeviri arayüzü programına ihtiyaç duyulmaktadır.

Oluşturulacak çeviri arayüzü programının amacı aşağıdaki gibidir:

- Yabancı dil bilmeyen vatandaşlar için dış kaynaklı içeriğe erişim imkanı sağlamak

Oluşturulacak çeviri arayüzü için gerekli harcama kalemleri aşağıdaki gibidir:

Türkçe Çeviri Arayüzü Harcama Kalemleri	Toplam (Avro)
Yazılım	500.000 €

6.2. Fayda Maliyet Analizi

Senaryolar doğrultusunda değişen hedeflere göre programlardan beklenecek olan fayda değişmektedir

Senaryolardan Elde Edilecek Faydalar

Sosyal dönüşüm çalışma alanının hedefleri sonucunda gerçekleşecek parasal fayda sayısallaştırılmamakta beraber çalışma alanının vizyonu ve doğası gereği elde edilecek asıl fayda hedef göstergelerin iyileşmesi olacaktır.

Bu bağlamda orta, iyi ve çok iyi senaryolar için temel göstergeler ve hedefler doğrultusunda elde edilecek faydalar aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

Tablo 5. Senaryolara Göre Faydalar

Temel Göstergeler (16-74 Yaş Arası)	Baz Sayı(*)	Orta		İyi		Çok İyi	
1- İnternet Kullanıcısı Bireyler	49.540.320	%47	23.283.950	%44	21.797.741	%51	25.265.563
2- İnternet Kullanıcısı Öğrenciler (Lise)	2.721.519	%85	2.313.291	%89	2.422.152	%96	2.612.658
3- İnternet Kullanıcısı Çalışanlar	18.736.149	%58	10.866.966	%68	12.740.581	%77	14.426.835
4- İnternet Kullanıcısı İşsizler	2.759.396	%40	1.103.758	%48	1.324.510	%56	1.545.262
5- İnternet'e Bağlı Bilgisayar Bulunan Haneler	17.096.537	%37	6.325.719	%43	7.351.511	%48	8.206.338
6- KIEM'den Bağlanan Bireyler	49.540.320	%2,8	1.387.129	%4,1	2.031.153	%5,1	2.526.556
7- Güvenlik Problemi Yaşayan Kullanıcılar (**)	-	%37	6.782.070	%30	6.539.322	%24	6.063.735
8- Eğitim Amaçlı İnternet Kullanan Çalışanlar ve İşsizler	21.495.545	%9,3	1.999.086	%24	5.158.931	%39	8.383.262
9- Eğitim Amaçlı İnternet Kullanan Öğrenciler	2.721.519	%50	1.360.760	%64	1.741.772	%78	2.122.785
10- Çevrimiçi Bankacılık Yapan Bireyler	49.540.320	%18	8.917.258	%26	12.880.483	%33	16.348.306
11- Çevrimiçi Alışveriş Yapan Bireyler	49.540.320	%17	8.421.854	%24	11.889.677	%30	14.862.096
12- E-Devlet Hizmetlerini Kullanan Bireyler	49.540.320	%22	10.898.870	%27	13.375.886	%35	17.339.112

Toplam Nüfus 72.000.000

16-74 Yaş Arası Nüfus 49.540.320

(*) Kaynak : Devlet İstatistik Enstitüsü, 2004 İstatistik Yıllığı, www.die.gov.tr

(**) Baz Sayı Olarak Hedef İçin Öngörülen Kullanıcı Sayısı Baz Olarak Alınmıştır

6.2. Fayda Maliyet Analizi

Beklenen faydaların gerçekleşmesi için gerekli toplam yatırım maliyetleri de senaryolara göre değişmektedir

Senaryolar İçin Gerekli Yatırım Maliyetleri

Her bir senaryo için temel göstergeler bazında belirlenen hedeflere ulaşabilmek için tanımlanmış olan programlar bünyesindeki yatırımlar için gerekli birim maliyetler ve senaryolar bazında maliyetler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Herbir senaryo için tanımlanmış olan yatırım kalemlerinin adetleri farklı olduğundan, birim maliyetler doğrultusunda senaryo bazında yatırım kalemlerinin toplam maliyetleri değişmektedir. Yapılan kaba maliyetlendirmeler sonucu orta, iyi ve çok iyi senaryo için gerekli yatırım maliyeti şöyledir:

- Orta Senaryo : 230 Milyon Avro
- İyi Senaryo : 295 Milyon Avro
- Çok İyi Senaryo : 360 Milyon Avro

Tablo 6. Senaryolara Göre Yatırım Maliyetleri

	Birim Maliyet	Orta		İyi		Çok İyi	
		Adet	Toplam Maliyet	Adet	Toplam Maliyet	Adet	Toplam Maliyet
BT Laboratuvarları (Orta Öğretim Kurumları*)	-	6.211	33,1 M	6.211	49,7 M	6.211	66,2 M
Kamu İnternet Erişim Merkezleri	15.667 €	2.500	33 M	3.750	49,5 M	4.500	66 M
BİT Donanımlı Sınıflar (Orta Öğretim)	2.230 €	27.356	61 M	41.034	91,5 M	54.712	122 M
Öğretmen Eğitimi (KİEM Görevlileri)	19.584 €	4500	88,1 M	4500	88,1 M	4500	88,1 M
Örgün Eğitim E-Öğrenme Dersleri (Orta Öğretim Dersleri)	31.250 €	250	7,8 M	250	7,8 M	250	7,8 M
Yaygın Eğitim E-Öğrenme Dersleri	31.250 €	150	4,7 M	200	6,25 M	250	7,8 M
Televizyon ve İnternet İşbirliği	-	-	1,1 M	-	1,1 M	-	1,1 M
Türkçe Çeviri Arayüzü	-	-	0,5 M	-	0,5 M	-	0,5 M
Toplam			229,3 M		294,5 M		359,5 M

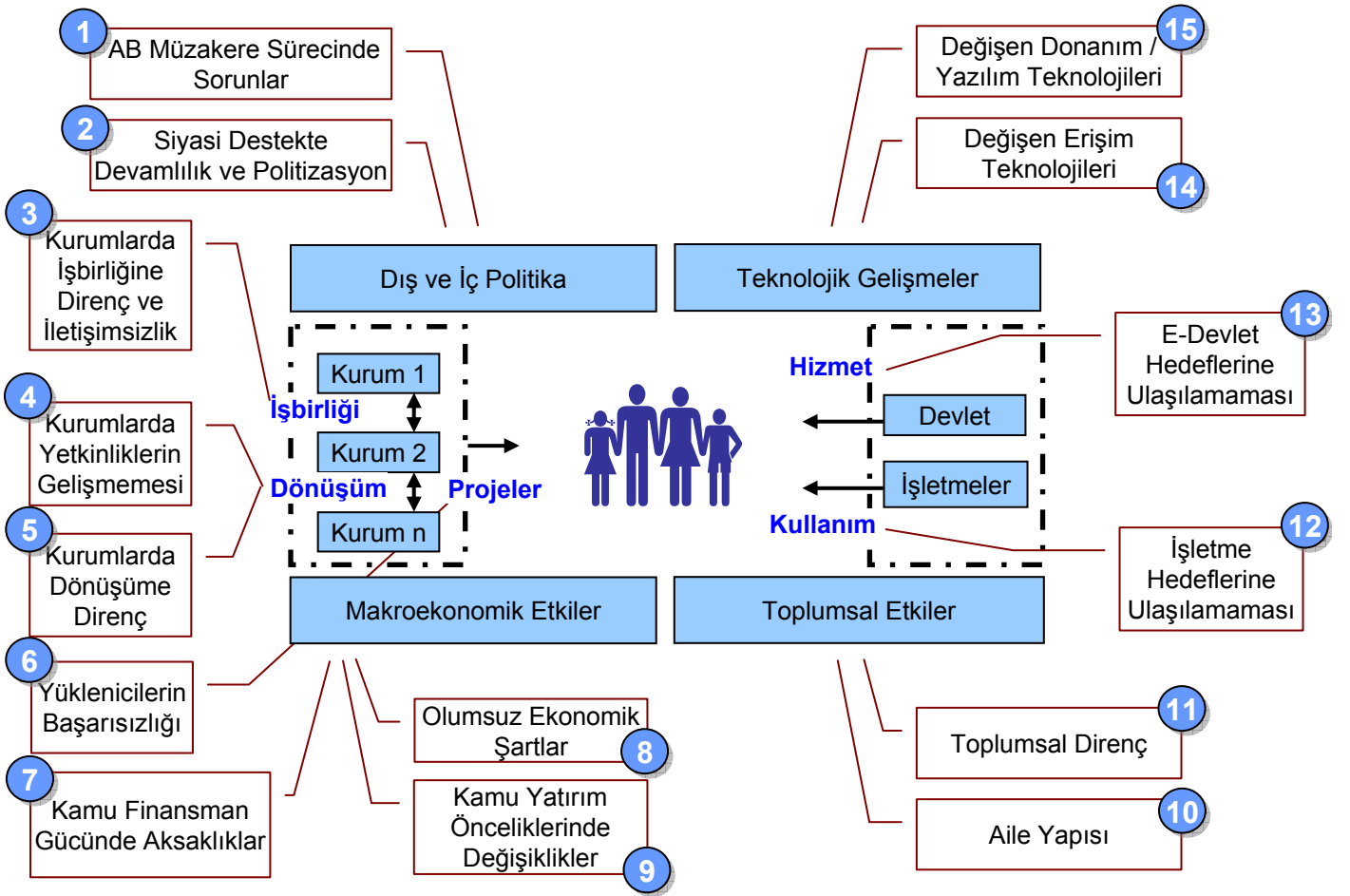
(*) Seçilen stratejik yön dolayısıyla ilköğretim okulları 2006-2010 programlarının kapsamına girmemiştir. 35.580 ilköğretim okulu, 286.290 ilköğretim sınıfı ve 399.002 ilköğretim öğretmeni için İyi Senaryoda %50, Çok İyi Senaryoda %100 oranında BİT altyapısı kurulması (Okul başına 1 BT laboratuvarı, Sınıfların BT Sınıfına Dönüştürülmesi ve Öğretmenlerin Eğitimi) için gerekli yatırım maliyeti sırasıyla 1,391 milyar Avro ve 696 milyon Avro'dur. Karar vericilerin yönlendirmesi doğrultusunda bu yatırımlar da 2006-2010 programlarının kapsamına alınabilir.

6.3. Risk Analizi

2010 yılı hedeflerine ulaşmanın karşısında belirli riskler bulunmaktadır

- Senaryolar kaynak imkanları ve diğer iç ve dış etkenlerde oluşabilecek durumlar üzerine kurulan temel varsayımlar bazında belirlenmiştir.
- 2010 yılına kadar farklı koşullarda yaşanabilecek gelişmelere bağlı olarak hedeflerden sapmalar ihtimal dahilindedir. Bu sapmaların asgari seviyeye indirgenmesi için riskler belirlenmiş ve risklerin etkilerini azaltacak aksiyonlar oluşturulmuştur.

Tablo 7. Sosyal Dönüşüm Çalışmalarında Risk Haritası

- Bu riskler ve aksiyonlar sosyal dönüşüm perspektifinde programların projeler aracılığı ile uygulamaya geçirilmesinden kullanıcılara ulaşmasına, sonra kullanıcıların bu projeleri benimsemesine kadar geçen süreç içerisinde her bir adım bazında belirlenmiştir.
- Risklerin muhtemel boyutu senaryolar arasında seçim yapmak açısından yön göstermektedir. Ayrıca stratejinin uygulama aşamasında risklerin ortaya çıkması durumunda gerekli aksiyonların alınması açısından risklerin irdelenmesi önem taşımaktadır.

6.3. Risk Analizi

2010 yılı hedeflerine ulaşmanın karşısında belirli riskler bulunmaktadır

1- AB Müzakere Sürecinde Sorunlar	Risk Seviyesi: Orta
<p>Riskin Tanımı: AB hedefleri arasında sosyal dönüşüm uygulamaları önemli bir yer tutmaktadır. Uyum sürecinde yaşanacak sorunlar sosyal dönüşüm çalışmalarına kamu içerisinde verilecek öncelik açısından problemler oluşturabilecektir.</p> <p>Bununla birlikte AB uyum süreci içerisinde sosyal dönüşüm projelerine önemli finansman kaynağının AB fonlarından gelmesi muhtemeldir. Bu nedenle süreçte yaşanan sorunların kaynak kısıntısı olarak etkileri olabilecektir.</p>	
<p>Etkilenecek Göstergeler: Tüm göstergeler</p>	
<p>Önleyici Aksiyonlar: AB sürecinde sorunlar olsa bile ülkenin bilgi toplumu vizyonunu ve refah seviyesini artırmak için sosyal dönüşüm programlarını gerçekleştirebilmesi gerekmektedir. Bu nedenle Avrupa Birliği fonlarında yaşanacak tıkanıklık durumunda, diğer dış kaynaklardan (Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı vb) projelerin finansmanı sağlanmalı, eylem planında gecikmeler önlenmelidir. Bu bağlamda projelerin tümünün finansmanın tek bir kaynaktan değil, devamlılığı kuvvetli olan bir çok kaynaktan sağlanması konusunda araştırmalar yapılacaktır. Dış kaynakların tümünde sıkıntı yaşanması durumunda ise eylemlerin zamanı geçirilmeden iç kaynaklar ile gerçekleştirilmesi gerekmektedir, zira uzun vadede bu eylemlerin gecikmesinden doğacak zarar proje maliyetlerinden çok daha düşüktür.</p>	

2- Siyasi Destekte Devamlılık ve Politizasyon	Risk Seviyesi: Orta
<p>Riskin Tanımı: Siyasi liderlik sosyal dönüşüm hedeflerine ulaşılmasında en önemli sağlayıcılardan biridir ve eksikliği durumunda projelerin uygulamasında gecikmeler muhtemeldir. Gerçekleştirilmesi gereken programlar devlet içinde farklı kurumların işbirliği ve koordinasyonu ile hayata geçebilecektir. Bu nedenle kurum içinde ve kurumlar üstünde projelere siyasi destek uygulamaların hayata geçirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Diğer taraftan 2007 yılında gerçekleşecek seçimler sonrası hükümet yapısı değişebilir ve siyasi destekte kırılım yaşanabilir. Benzer şekilde programların tek bir partinin uygulamaları olarak algılanması durumunda seçimler sonrası hükümet değişikliğinde ya da kurumlar ve vatandaşlar tarafından benimsenmesinde sıkıntılar yaşanabilir.</p>	
<p>Etkilenecek Göstergeler: Tüm göstergeler</p>	
<p>Önleyici Aksiyonlar: Oluşturulacak kurumsal yapılanma modeli siyasi liderliğin en üst seviyede sağlanmasına yönelik olmalıdır. Programlar tek bir parti ya da politikacılar tarafından değil bahsi geçen kurumsal yapılanma tarafından sahiplenmelidir. İletişim stratejisi yardımı ile bilgi toplumu stratejisi ilgili tüm paydaşlara toplumsal bir seferberlik bakış açısıyla sunulmalıdır. Toplumsal bir uzlaşma için partiler üstü bir mutabakat sağlanmalıdır.</p>	

6.3. Risk Analizi

2010 yılı hedeflerine ulaşmanın karşısında belirli riskler bulunmaktadır

3- Kurumlarda İşbirliğine Direnç ve İletişimsizlik	Risk Seviyesi: Yüksek
<p>Riskin Tanımı: Sosyal dönüşüm çalışma alanında önerilen programların başarısı ve hedeflerin yakalanması birden fazla kurumun bir arada ve yüksek koordinasyon içerisinde çalışmasına bağlıdır. Mevcut durum analizi bulgularına göre kurumlar yetkinlikleri ve işlemleri ile ilgili bilgiyi paylaşmak istememekte ve bu durum kurum kültürü ile birlikte işbirliği karşısındaki engeller olarak karşımıza çıkmaktadır.</p> <p>Örnek olarak kamu İnternet erişim merkezlerinin, Halk Eğitim Merkezleri, Gençlik Merkezleri Kütüphaneler ve benzeri yerlerde kurulması öngörülmektedir. Vatandaşa standart bir hizmeti aynı kalite ile verebilmek için bu kurumlar arasında yüksek koordinasyon ve iletişim olması gerekmektedir. Ancak farklı bakanlıklar bünyesinde bulunan kurumlar arasında bürokratik nedenlerden dolayı iletişim ve koordinasyon eksikliği yaşanabilir.</p>	
<p>Etkilenecek Göstergeler: Tüm göstergeler</p>	
<p>Önleyici Aksiyonlar: Kurumsal yapılanma çalışma modelinde kurumlar arası koordinasyon ve kurumlar içi dönüşüm programı gereklidir. İlgili çalışmalar Kurumsal Yönetişim Çalışma Dokümanında bulunmaktadır.</p>	

4- Kurumlarda Yetkinliklerin Gelişmemesi	Risk Seviyesi: Yüksek
<p>Riskin Tanımı: Sosyal dönüşüm çalışma alanı içinde önerilen programlarda insan faktörü son derece önemli bir kritik başarı faktörüdür. Yapılacak projeleri uygulayacak olan çalışanların gerekli yetkinliklere ulaşması hayati önem taşır.</p> <p>Örnek olarak okullarda derslerin BİT kullanımı ile öğrencilere aktarılabilmesi için öğretmenlerin belirli bir seviyede BİT yetkinliklerine sahip olması gerekmektedir. Öğretmenlerin gerekli BİT yetkinliklerine ulaşamaması hem projeyi hem de tüm eğitim sistemini riske atabilir.</p>	
<p>Etkilenecek Göstergeler: Öğrenciler, çalışanlar ve işsizlerde İnternet kullanım oranı ve e-Eğitimlerden faydalanma oranı, toplum genelinde e-Devlet ve e-Alışveriş olanaklarından faydalanma oranı</p>	
<p>Önleyici Aksiyonlar: Öğretmenler yenilenen müfredat ve eğitim sistemi hakkında bir oryantasyon programından geçirilmeli, verilecek eğitimler ile öğretmenlerin gerekli yetkinlik seviyesine ulaşmaları sağlanmalıdır.</p> <p>Yeni nesil öğretmenlerde bu riskin ortadan tamamen kaldırılması için üniversitelerin eğitim fakültelerinde zorunlu olarak öğrencilere BİT ile eğitim yetkinlikleri kazandırılmalıdır.</p>	

6.3. Risk Analizi

2010 yılı hedeflerine ulaşmanın karşısında belirli riskler bulunmaktadır

5- Kurumlarda Dönüşüme Direnç	Risk Seviyesi: Yüksek
<p>Riskin Tanımı: Türkiye'nin bilgi toplumu stratejisi eğitim ve kültür sistemini de içeren köklü bir değişim programıdır. Bu programlarda kurumlardaki eski düzen iş şekillerinde öngörülen değişikliklere karşı kurum içi direnç büyük bir engel oluşturacaktır. Mevcut durum analizi bulgularına göre özellikle çalışanlar seviyesinde iş yapış şekillerinde BİT ile oluşan değişikliğe karşı önemli bir direnç bulunmaktadır.</p> <p>Örnek olarak öğretmenler eski sistemin daha verimli olduğu iddiası ile BİT ile eğitim vermeye karşı çıkabilirler. Yine başka bir örnek olarak kütüphaneciler İnternet bağlantısının kütüphane kültürüne aykırı olduğunu söyleyebilirler.</p> <p>Projelerin gerçekleşeceği kurumlarda iş yapış şekilleri değişeceğinden dönüşüme direncin olması son derece muhtemeldir.</p>	
<p>Etkilenecek Göstergeler: Tüm göstergeler</p>	
<p>Önleyici Aksiyonlar: Kurumların kendi bünyesinde iç iletişimini sağlayacak ve gerekli tanıtımları pazarlama mantığı ile gerçekleştirecek bir teşkilatlanma düşünülmektedir. Bu konu ile ilgili ayrıntılı bilgi Kurumsal Yönetişim Çalışma Dokümanı'nda bulunmaktadır.</p>	
6- Yüklenicilerin Başarısızlığı	Risk Seviyesi: Düşük
<p>Riskin Tanımı: Birçok proje yükleniciler aracılığı ile hayata geçirilecektir. Yüklenicilerin beklenen çıktılarını ortaya koyamaması sosyal dönüşüm hedefleri önünde bir risk oluşturmaktadır. Mevcut durumda önemli sayıda projenin yükleniciler aracılığı ile gerçekleştirildiği ve eylem planı kapsamında bilgi paylaşımı, proje performans ölçümü, proje değerlendirmeleri gibi uygulamaların bulunduğu gerçeğinden hareketle düşük seviyede bir risk olarak değerlendirilmektedir.</p>	
<p>Etkilenecek Göstergeler: Tüm göstergeler</p>	
<p>Önleyici Aksiyonlar: Kurumlara Projelerin teknik şartname hazırlığı aşamasından, sonuçlanmasına kadar geçen süreçte kurumlara destek verecek bir kurumun oluşturulması, proje performans yönetimi ile ilgili standartların takip edilmesinin sağlanması gibi uygulamalar geliştirilmelidir.</p>	

6.3. Risk Analizi

2010 yılı hedeflerine ulaşmanın karşısında belirli riskler bulunmaktadır

7- Kamu Finansman Gücünde Aksaklıklar	Risk Seviyesi: Düşük
<p>Riskin Tanımı: Orta vadeli program içerisinde sosyal güvenlik mali açığının azaltılması, kamu kesimi açığının GSYİH içerisindeki payının %0,1'e düşürülmesi, faiz dışı harcamaların %35,5 oranından %37,7 seviyesine artırılması, kamu brüt borç stokunda 10 puan düşüş gibi kamu mali gücünü temelden etkileyen beklentiler öne sürülmüştür. Bunun yanı sıra DPT öngörülerine göre iyi senaryoda 2010 yılına kadar ortalama büyüme oranı %6,1 seviyesinde olacaktır. Kamu harcamalarının GSYH içerisindeki payının ve GSYH'nin eşzamanlı arttığı, mali kaçakların ise azaltıldığı bir ortamda 2010 yılına doğru kamunun proje finansmanı gücünde önemli iyileşmeler beklenmektedir.</p> <p>Tüm sosyal dönüşüm senaryoları içerisindeki maliyetlerin toplam kamu harcamaları içerisindeki oranının yıllık %0,03-0,05 gibi düşük seviyelerde öngörülmesi nedeniyle, projelendirilen uygulamalara kamudan kaynak aktarımı güç olmayacaktır. Bu nedenle düşük bir risk olarak sınıflandırılması gereken kamu finansman gücü ancak yukarıda belirtilen beklentilerden çok büyük oranda sapmaların gerçekleşmesi durumunda tehlike oluşturacaktır.</p>	
Etkilenecek Göstergeler: Tüm göstergeler	
Önleyici Aksiyonlar: Oluşan riskin büyüklüğüne göre daha az maliyet içeren iyi ve orta senaryolara geçiş düşünülmelidir.	

8- Olumsuz Ekonomik Şartlar	Risk Seviyesi: Düşük
<p>Riskin Tanımı: Türkiye ekonomisi 2004 yılında %9,9 büyüme oranı yakalamıştır ve sürdürülen yapısal reformlar sonucunda temelleri sağlamlaşmaktadır. 2010 yılına doğru en önemli ekonomik sorun cari açık ile birlikte petrol fiyatlarındaki yükseliş olacaktır. IMF'nin eylül ayı değerlendirme raporunda 2005 yılı için GSMH'nin yüzde 4.5'i düzeyinde olan cari açık tahmini yüzde 5.6'ya, 2006 yılı için de yüzde 3.7 olan tahmin yüzde 5.3'e çıkarılmıştır. Sermaye akışlarının yüksek düzeyini sürdürmesine ve bu yılın dış finansman ihtiyacının büyük bir kısmının karşılanmış olmasına rağmen, piyasalarda esen havada muhtemel olumsuz değişiklikler büyük cari işlemler açığının finansmanı için risk oluşturabilecektir. Milli gelirdeki büyüme yavaşlarken, (2010 yılına doğru iyimser senaryoda yıllık ortalama % 6 orta senaryoda %5 büyüme öngörülmektedir) cari açığın büyümesi mevcut durumda ekonomi üzerinde en önemli riski oluşturmaktadır.</p>	
Etkilenecek Göstergeler: Tüm göstergeler	
Önleyici Aksiyonlar: Oluşan riskin büyüklüğüne göre daha az maliyet içeren iyi ve orta senaryolara geçiş düşünülmelidir.	

6.3. Risk Analizi

2010 yılı hedeflerine ulaşmanın karşısında belirli riskler bulunmaktadır

9- Kamu Yatırım Önceliklerinde Değişiklikler	Risk Seviyesi: Düşük
<p>Riskin Tanımı: 2006-2008 orta vadeli program içerisinde temel amaç aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır:</p> <p><i>“Avrupa Birliğine üyelik yolunda, toplumun bütün kesimlerinin gözetildiği ve ülkemizin ekonomik ve sosyal kalkınmasının hızlandırıldığı bir ortamda, insanımızın yaşam kalitesini yükseltmek Orta Vadeli Programın temel amacıdır.</i></p> <p><i>Programın temel amacına hizmet etmek üzere, ülkemizin beşeri ve iktisadi varlıkları etkin bir şekilde değerlendirilerek;</i></p> <ul style="list-style-type: none">- istikrarlı bir ortamda sürdürülebilir bir büyümenin sağlanması- ekonomide rekabet gücünün artırılması- insan kaynaklarının genişletilmesi- sosyal içermenin güçlendirilmesi- bölgesel gelişmiş farklılıklarının azaltılması- kamuda iyi yönetişimin yaygınlaştırılması- ve fiziki altyapının iyileştirilmesi <p><i>alanlarında gelişme sağlanması ve sürdürülmekte olan yapısal reformların tamamlanması öncelikli hedeftir.”</i></p> <p>Diğer taraftan aynı doküman içerisinde Kamu Harcama Politikası 6. Maddede sosyal konular ile ilgili harcama yaklaşımı aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:</p> <p><i>“Sosyal harcamalar, faydayı azami düzeye çıkaracak şekilde sosyal hedef ve önceliklere dönük olarak yeniden düzenlenecek ve sosyal harcamaların toplam kamu harcamaları içinde payı artırılabacaktır.”</i></p> <p>Bunun yanı sıra kamu harcamalarında AB'ye üyelik konusundaki politikalara öncelik verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu nedenlerden dolayı sosyal dönüşüm çalışma alanı kapsamına girmekte olan tüm programlar mevcut durumda kamu yatırım öncelikleri içerisinde bulunmaktadır.</p> <p>Yukarıda bahsedilen tüm konuların orta vadeli program içerisinde önceliklendirilmiş olmasından dolayı, kamu yatırım önceliklerinde orta vadede sosyal harcamaları ilgilendiren önemli bir risk bulunmamaktadır. Bu nedenle düşük seviyede bir risk olarak değerlendirilmelidir.</p>	
Etkilenecek Göstergeler: Tüm göstergeler	
Önleyici Aksiyonlar: Oluşan riskin büyüklüğüne göre daha az maliyet içeren iyi ve orta senaryolara geçiş düşünülmelidir.	

6.3. Risk Analizi

2010 yılı hedeflerine ulaşmanın karşısında belirli riskler bulunmaktadır

10- Aile Yapısı ve Kadının Konumu	Risk Seviyesi: Yüksek
<p>Riskin Tanımı: Mevcut durum analizinden anlaşıldığı üzere Türkiye’de nüfusun (16-74 yaş) %34’lük bir kısmını ev kadını ve kızları oluşturmaktadır. Aktif olarak işgücüne katılmayan, dolaylı ve gayriresmi olarak ekonomiye katkıda bulunan bu kesimin ev dışındaki faaliyetleri kısıtlıdır. Mevcut durumda evlerinde bilgisayar ve İnternet bağlantısı bulunmayan ev kadınlarının ve ev kızlarının dışarıda bilgi ve iletişim teknolojilerine erişimi kolay olmamaktadır. Örnek olarak İnternet kafeler maskülen mekanlar olarak algılanmakta ve ev kadınları/kızları bu mekanlara girmek istememektedir. Benzer şekilde aileler çocuklarının fiziksel ve psikolojik gelişimlerini korumak maksadı ile çocuklarını Bilgi ve İletişim Teknolojilerini kullanmaya teşvik etmemekte hatta bazı durumlarda engellemektedirler. Bu durumda yapılacak yatırımlar istenilen kitlelere ulaşamayabilir. Örnek olarak kamu İnternet erişim merkezlerine ev kadınlarının ve kızlarının gelme oranı istenilen seviyeye ulaşamayabilir. Bilgisayar ve internet kullanımının aile hayatına yönelik olarak getirebileceği istenmeyen sorunlar da dikkate alınmalıdır.</p>	
<p>Etkilenecek Göstergeler: Tüm göstergeler</p>	
<p>Önleyici Aksiyonlar: KİEM’ler kadınların rahatlıkla gidip BİT kullanabileceği nezih mekanlar olarak tasarlanmalı, kullanım kuralları bu hassas konular değerlendirilerek belirlenmelidir. Bunun yanında İnternet ortamının güvenliği için gerekli yasalar ve düzenlemeler hayata geçirilmelidir. Tüm eylemler hayata geçirilirken Mevcut Durum Analizi Raporunda anlatılan teknolojinin toplumsal biçimlendirmesi kavramı dikkate alınmalıdır.</p>	
11- Toplumsal Direnç	Risk Seviyesi: Orta
<p>Riskin Tanımı: Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin kullanımının yaygınlaşması ile beraber bireylerin gündelik hayatlarında değişiklikler meydana gelecektir. Toplum psikolojisi gereği bu değişimleri doğrudan kabullenip hemen kullanmaya başlayacak bireylerin yanında belirli bir süre direniş gösterecek hatta tamamen kullanmayı reddedecek gruplar da ortaya çıkacaktır. Toplumsal yapının gereği Bilgi ve İletişim Teknolojileri kullanımına ilişkin farkı fikirleri olan gruplar arasında etkileşimler meydana gelecektir. Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin kullanımına karşı çıkacak ya da kullanmaya direnecek olan grupların diğer grupları olumsuz olarak etkileyebilmektedir.</p>	
<p>Etkilenecek Göstergeler: Tüm göstergeler</p>	
<p>Önleyici Aksiyonlar: İletişim stratejisi kapsamında toplumun tüm segmentlerine Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin günlük hayata olan faydaları pazarlama bakış açısı ile tanıtılacaktır. Segmentlerin mevcut durumdaki görüşleri tanımlanacak ve bu gruba yönelik mesajlar, seçilecek kanallardan ulaştırılacaktır. Tüm eylemler hayata geçirilirken Mevcut Durum Analizi Raporunda anlatılan teknolojinin toplumsal biçimlendirmesi kavramı dikkate alınmalıdır.</p>	

6.3. Risk Analizi

2010 yılı hedeflerine ulaşmanın karşısında belirli riskler bulunmaktadır

12- İşletmelerde Hedeflere Ulaşılammaması	Risk Seviyesi: Orta
<p>Riskin Tanımı: Çalışanlar segmentinde Bilgi ve İletişim Teknolojileri kullanımının artırılabilmesi için işletmelerin Bilgi ve İletişim Teknolojilerini etkin bir şekilde kullanmaya başlaması gerekmektedir. Çalışanların iş hayatlarında olduğu kadar günlük hayatlarında da Bilgi ve İletişim Teknolojilerini kullanabilmeleri için işletmelerin konuya yaklaşımı ve çalışanlarını eğitmesi / teşvik etmesi son derece gerekli bir husustur.</p> <p>İşletmelerde hedeflenen oranda bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımı sağlanamazsa çalışanların ve işsizlerin bilgi ve iletişim teknolojilerine dair yetkin ve erişim sahibi olmak için motivasyonları olumsuz bir şekilde etkilenecektir.</p> <p>Diğer taraftan toplumun tüm segmentlerinin e-Alışveriş gibi hizmetlerden yararlanmaya başlaması genel anlamda Bilgi ve İletişim Teknolojileri kullanımı için hayati bir motivasyon oluşturacaktır.</p> <p>Gerek çalışanlarda gerek toplumun diğer segmentlerinde senaryolarda belirtilen İnternet kullanıcı hedeflerine ulaşabilmek için işletmelerde orta senaryoda %41, iyi senaryoda %55, çok iyi senaryoda %70 oranında Bilgi ve İletişim Teknolojileri kullanımı (genişbant İnternet sahipliği) hedeflerine ulaşılması gerekmektedir.</p>	
Etkilenecek Göstergeler: Tüm göstergeler	
Önleyici Aksiyonlar: İş Ortamı ve Girişimcilik Çalışma Alanı bu konu ile ilgili çalışmalarını tanımlamıştır.	

13- E-Devlet Hedeflerine Ulaşılammaması	Risk Seviyesi: Orta
<p>Riskin Tanımı: Toplumun genelinde Bilgi ve İletişim Teknolojileri kullanımının artması için gerekli bir diğer önemli motivasyon kaynağı da e-Devlet hizmetlerinin yaygınlaştırılmasıdır. Etkin kullanımın önemli bileşenlerinden birisi olan e-Devlet hizmetlerinin kullanımının artması ve buna paralel olarak da e-Devlet hizmetlerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir.</p> <p>Senaryolarda belirtilen İnternet kullanıcı oranlarına ulaşılabilmesi için e-Devlet hizmetlerinin orta senaryoda %50, iyi senaryoda %60, çok iyi senaryoda %70 oranında elektronik ortamda sunulması öngörülmektedir.</p>	
Etkilenecek Göstergeler: Tüm göstergeler	
Önleyici Aksiyonlar: Etkin Kamu Yönetimi Çalışma Alanı bu konu ile ilgili çalışmalarını tanımlamıştır.	

6.3. Risk Analizi

2010 yılı hedeflerine ulaşmanın karşısında belirli riskler bulunmaktadır

14- Değişen Erişim Teknolojileri	Risk Seviyesi: Orta
<p>Riskin Tanımı: Dünya’da erişim teknolojilerinin sürekli devinim içerisinde olmasıyla beraber genişbant erişim imkanları giderek artmaktadır. Örnek olarak çevrimiçi teknolojilerinden sonra kablo, ISDN, uydu, xDSL gibi teknolojiler ortaya çıkmış ve bu teknolojiler sosyoteknik bütünler dahilinde entegre olduğu bilgi ve iletişim pazarlarını şekillendirmişlerdir. Genişbant teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla beraber İnternet üzerinden yapılan işlemler farklı boyutlar kazanmış, mesela multimedya hizmetler artmıştır. Genişbant teknolojilerinde yeni açılımlara yol açan kablosuz genişbant erişim teknolojileri sayesinde ise erişim olanakları giderek daha kolay erişilebilir hale gelmeye başlamıştır. Günümüzde büyük şehirlerin tamamına kablosuz genişbant erişimi vermek teoride mümkün hale gelmiş hatta uygulama planları ortaya çıkmıştır.</p> <p>Sonuç olarak uzun vadeli satın alma anlaşmaları nedeniyle eskiyen teknolojiler yüksek fiyatlara alınmak zorunda kalınabilir.</p>	
<p>Etkilenecek Göstergeler: Tüm göstergeler</p>	
<p>Gerekli Aksiyonlar: Kamu İnternet erişim merkezleri ve okullar için erişim alımlarında değişen teknolojiler ve beraberindeki fiyat yapıları karşısında esnek anlaşmaların yapılması gerekmektedir.</p>	

15- Değişen Donanım / Yazılım Teknolojileri	Risk Seviyesi: Orta
<p>Riskin Tanımı: Erişim teknolojilerindeki gelişmelere ek olarak donanım ve yazılım alanında da sürekli teknolojik gelişmeler olmaktadır. Birim maliyette daha etkin donanım ve yazılım sağlamaya yönelik çalışmalar sonucunda günümüzde 100 ABD dolarına dizüstü bilgisayar ya da göreceli olarak düşük fiyatlara açık kodlu işletim sistemleri konuşulur hale gelmiştir ⁽¹⁾.</p> <p>Bu planlar henüz hayata geçirilmemiş olmakla beraber gerçekleştirildiği takdirde her bir senaryo için belirlenmiş olan penetrasyon hedefleri ve ilgili maliyetler son derece olumlu bir şekilde değişebilecektir. İlerleyen vakitte şu anda belirlenen maliyetler azalacak ve aynı miktar yatırım ile daha ileri hedeflere ulaşmak mümkün olabilecektir.</p> <p>Bu bağlamda değişen teknolojiler yapılmış olan altyapı yatırımlarının bir kısmını fonksiyon ve teknoloji olarak eksik ve göreceli olarak pahalı duruma sokabilir.</p>	
<p>Etkilenecek Göstergeler: Tüm göstergeler</p>	
<p>Önleyici Aksiyonlar: Proje süresinde dünyadaki gelişmeler sürekli takip edilecek ve bu teknolojiler gerçekleştiği anda yatırımlar gözden geçirilip daha ucuz ve daha etkin olan teknolojilere yatırım yapılması için değerlendirmeler yapılacaktır. Diğer taraftan önerilen programlar bilgi toplumu stratejisinin hedefine ulaşabilmesi için aciliyet teşkil ettiğinden mevcut durumdaki teknolojiler detaylı bir şekilde incelenip en kısa zamanda programlar hayata geçirilmelidir.</p>	

(1) Kaynak : Massachusetts Teknoloji Enstitüsü, <http://laptop.media.mit.edu/> 10 Ekim, 2005.

7 Sonuç

Senaryolar arasındaki seçim çeşitli kriterlere göre yapılmalıdır

Seçim Kriterleri Sosyal Dönüşüm Çalışma Alanı içerisinde belirlenmiş olan senaryolar doğrultusunda temel göstergeler için belirlenmiş olan hedef oranlar ve her bir senaryo için gerekli olan toplam yatırım maliyetleri aşağıdaki şekilde gösterilmiştir. Senaryolar arasında seçim yapılırken karar alıcılar tarafından dikkat edilmesi gereken hususlar aşağıdaki gibidir:

- Temel göstergeler için ulaşılmaması istenen hedef oranlar
- Senaryolar için gerekli toplam yatırım maliyetleri
- Diğer çalışma alanlarının hedefleri ile uyumluluk

Hedefler ve senaryolar her bir çalışma alanı için gerçekleştirilen atölye çalışması sonucunda fayda sahiplerinin fikir ve görüşleri doğrultusunda değerlendirilmiş ve üzerinde uzlaşılarak bir karar alınmıştır.

Şekil 37. Senaryolara Göre Temel Göstergeler, Hedefler ve Maliyetler

